Doğan Kardeş

Nisan 1963 ★ 125 Kuruş

HAYVAN DOSTLARI

Gülgün İşcan

Lâle Yücel

Sabri Karadoğu

Neslihan Şen

Sevinç Erdemgüler

Osman Güldalı

Aslıhan Özoran

Filiz Çağlayan

Füsun Ayşegül Sönmezer

Ramazan Taç

Mine Çağlayan

Biriz Arcan

Süheyl Aktan

Hacip Kayı

Gürhan Sen

Aykut Yücel

Günseli Demirman

Nilgün İşcan

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Sayı : 529 Nisan 1963

•

Kuruluşu: 23 Nisan 1945
Fiatı: 125 kuruş

•

Aylık çocuk dergisi ✱ Sahibi: Kâzım Taşkent ✱ Yazı işlerini fiilen idare eden: Vedat Nedim Tör ✱ Yazı İşleri bürosu: Galata, Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No. 27, Kat 1 ✱ Mektup adresi: Posta Kutusu: 217 Beyoğlu ✱ Yazı İşleri için telefon: 44 74 37 - 44 05 39 ✱ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler, Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✱ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146 İstanbul ✱ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ✱ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ✱ Yurt dışı iki misli ✱ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ✱ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✱ Basıldığı yer: Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi

Dergimiz «Basın Ahlâk Yasası»na uymayı taahhüt etmiştir.

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları **YAPI ve KREDİ BANKASI** *nın kültür hizmetlerinden biridir.*

24 Yıl önce...

«DOĞAN» ı 24 yıl önce bu ayda kaybetmiştik.

İsviçre'de günlük güneşlik bir nisan gününde, okul arkadaşları ile bir geziye çıkmışlardı. Koca bir dağ kaydı. Korkunç bir gürültü ile, tozu dumana katarak, yuvarlandı, yuvarlandı, O'nu da, 11 arkadaşını da dev hızının içine alıp götürdü. Bir anda yok oldular.

İşte böyle acı bir talih bizi Doğan'sız bıraktı. Doğan Kardeş, bütün kardeşlerine uzun ömürler diler.

23 NİSAN

23 Nisan yaklaşıyor. Hepimiz sevinçle bu en büyük bayramı bekliyoruz. 23 Nisan hem çocuk bayramı, hem de Ulusal Egemenlik bayramıdır. Büyük Atatürk'ün önderliğinde, bundan tam 43 yıl önce, Ankara'da ilk Büyük Millet Meclisi toplanmıştı. Bu önemli olay bugünkü Türkiye'nin temeli oldu. Çünkü bundan böyle ulusumuzu kendi seçtiği kimseler idare edecekti. Cumhuriyetimiz bu temel üzerine kuruldu. İşte bu yüzden Cumhuriyetin çocuklara armağan ettiği 23 Nisan Bayramı büyüklerin de en büyük bayramıdır. Atatürk'e, Cumhuriyete yakışır insanlar olabilmek için Ulusal egemenliğin anlamını çok iyi kavramalıyız. 23 Nisanı sevinç içinde kutlarken büyük Atamızı her zamankinden daha da çok düşüneceğimize, eserini anlamağa, yüceltmeğe çalışacağımıza söz veriyoruz.

Büyük bayramımız hepimize kutlu olsun.

■

EVVEL ZAMAN İÇİNDE

Masal babamız Eflâtun Cem Güney en son, en güzel masallarını bu kitapta size anlatıyor. Eflâtun Cem Güney amcanın daha önce yazdığı masalları okuyanlar bu kitabı da çok beğenecekler. Güzel dili, sürükleyici masalları ile «Evvel Zaman İçinde» hepinizin başucu kitaplarımızdan biri olacak. 160 sayfalık bu kitabı 5 lira fiyatla P.K. 1146 İstanbul adresinden temin edebilirsiniz.

Eğlencelerin En Güzeli

ÇALIŞMAK ve eğlenmek! Birbirlerinden ayrılması oldukça güç şeyler. Öylesine kaynaşmışlar ki, biri nerede biter, öteki nerede başlar bunu bile kestirmek çok çetin. Çoğu kimseler işlerinin bir eğlence olduğu kanısındadırlar. Üstün başarılara ancak bu anlayışla ulaşabilirler.

Bazıları da sevdikleri eğlencenin hayli ağır bir iş olduğunun farkındadırlar ama yine de hallerinden şikâyet etmezler. Öyle ya gülü seven dikenine de katlanır.

Gelin bunun örneklerini insanlara büyük yararlığı dokunan köpeklerde izliyelim.

İşlerini her şeyin üstünde tutan köpeklerin başında körlerin köpekleri gelir. Sahiplerini her türlü tehlikeden korumak bunlara düşmektedir. Sokaklar, caddeler hattâ bir odanın içi bile, gözü görmiyen bir kimse için türlü türlü tehlikelerle doludur. Bu yüzden körlerin kullandığı köpekler özel bir şekilde yetiştirilirler. Okullarda eğitilirler, sahipleri de bu okullara devam ederek bunlardan nasıl yararlanabileceklerini öğrenirler.

Köpeklerin bağlılıklarını, fedakârlıklarını anlatan pek çok hikâye vardır. İşte bunlardan biri:

Bir otelde dikkatsiz bir asansörcü üst katta asansöre binilen kapıyı kapamayı unutmuş. Böylece açık kapının ötesinde aşağı doğru inen korkunç dar bir boşluk belirmiş. Aksilik bu ya! Bu sırada bir kör de odasından çıkıp, asansöre doğru gitmeğe başlamamış mı!

Ortalıkta kimsecikler yokmuş. Ama kör yalnız değilmiş. En büyük yardımcısı köpeği beraberindeymiş... Adam yavaş yavaş kapıya yaklaşırken, duygulu hayvan tehlikeyi sezerek duvardaki boşlukla sahibi arasına geçip durmuş ve yoluna devam etmek istiyen adamı hafifçe itelemiş. Ortalıkta bir şeyler olduğunu anlıyan kör yerinden hiç kıpırdamadan birinin gelmesini beklemeğe başlamış.

Epeyce sonra koridora çıkan bir adam onları öyle görünce hemen koşup kapıyı kapamış. Korkunç bir kazayı bu şekilde önliyen akıllı hayvanın başını okşarken,

«Beyefendi» demiş, «Geçmiş olsun. Büyük bir kaza atlattınız. Eğer köpek engel olmasaydı asansör boşluğuna yuvarlanacaktınız. Hayatınızı ona borçlusunuz.»

Kör, sanki hiçbir şey olmamış gibi gülümsiyerek sakin, sakin cevap vermiş:

«Bu ilk değil, dostum. O beni kaç defa ölümden kurtardı. Zaten ben onun sayesinde yaşıyorum.»

Köpekler tarih öncesi de-

★ Çocuk felci çok tehlikeli bir hastalıktır, bundan korunmak için aşılanınız ★

virlerinden beni insanların en büyük dost ve yardımcılarıdır. Mağara adamları köpeklerin bekçiliğinde rahat bir uyku uyuyabildikleri gibi başlıca yiyecekleri olan av hayvanlarını yakalamakta da yine onlardan faydalanırlardı.

Çoban köpekleri büyük sürü sahiplerinin eli ayağı gibidir. Köpek koyunları toplu olarak bir arada tutup kaybolmalarını önlediği gibi yırtıcı hayvanların da yaklaşmasına engel olur, hiç değilse tehlikeyi çobana haber verir.

Çobanlar sürülerini bir yerden bir yere götürürlerken onları bir arada yürüten yine çoban köpeğidir. Bu öyle kolay bir şey değildir. Çünkü koyunlar en ufak bir şeyden bile korkarak gelişi güzel oraya buraya seğirtmeğe başlarlar. Üstelik biri bir tarafa koşmıya görsün, hemen ötekiler de peşinden giderler. Bunları toplamak köpeğe düşmektedir. Hayvan sürüden ayrılan koyunların yanlarına gider, bir yandan koşarken bir yandan da havlıyarak dağılmalarını önler. Söz dinlemiyen koyunların orasını burasını hafifçe ısırarak yola getirir. Ne yapar yapar sonunda onları gereken yere götürür. Bu, soğuk bir günde bile hayli terletici bir iştir.

Avrupa'nın birçok ülkelerinde minik arabalara da köpekler koşulur. Bunlara süt şişeleri, sebze veya benzeri şeyler yüklenir.

İsviçre dağlarında karda yollarını şaşıran yolculara en büyük yardımı yine köpekler yapar.

Günümüzdeki düzgün yollar, tüneller, uçak, tren gibi taşıtlar bu çalışan köpeklerin önemini ve yükünü oldukça azaltmıştır.

Bu candan dostlarımızın şöyle bir kurala ayak uydurdukları anlaşılıyor. «Çalışarak eğlen, eğlenerek çalış.» Mutluluğa erişmenin en kestirme yolu da bu galiba.

Sevgili

Doğan Kardeş

okuyucuları

Biliyorsunuz ki her sene Mayıs ayı içinde bir günü «Anneler Günü» olarak kutlamaktayız. Sizleri yılmadan yorulmadan, sevgi ve şefkatle yetiştiren, sizler için her fedakârlığa hazır olan ve bir ömür boyunca sizi gözeten, her derdinize ortak olan annelerinizi o gün sevindirmeyi unutmayın. Onun size harcadığı emeklere teşekkür etmek ve ona karşı duyduğunuz iyi ve güzel hisleri belirtmek için size verilmiş olan bu fırsatı kullanın. Şüphesiz ki annenizi en çok nasıl sevindirebileceğinizi siz herkesten daha iyi bilirsiniz. Biz size ancak bunu hatırlatmak ve bu konuda bazı fikirler vermek istiyoruz.

«Anneler Günü»nde herşeyden evvel, her zamankinden daha uslu olmalı, annenizin sözlerini dinlemeli onun istediği gibi bir çocuk olmaya gayret ettiğinizi ona göstermelisiniz. O sabah annenize bir demet çiçek veya bir saksı hediye ederseniz çok sevinecektir. Hattâ anne sevgisi konusunda yazılmış bir şiir ezberleyip okursanız, annenizin sevinç ve övünçten gözleri yaşaracaktır. Belki kendiniz de böyle bir şiir yazmayı deneyebilirsiniz. Aranızda güzel resim yapabilenler annesine eliyle yapılmış güzel bir resim de hediye edebilirler. Elişi yapmayı öğrenmiş olan kızlar için hele annelerine hazırlayabilecekleri hediyeler pek çoktur. Bardak altı, tepsi örtüsü, elişi torbası, mutfak bezleri hep annelerinin işine yarayacak ve onu sevindirecek yapılması kolay ve faydalı şeylerdir. Erkek çocuklar ise, düzgün bir tahta parçasına eşit aralıklarla birkaç çivi veya kanca çakmakla ve onu süsleyip boyamakla eve ait anahtarların asılabileceği kullanışlı bir anahtarlık yapabilirler. Babanız, ağabeyiniz, ablanız veya sizden büyük bir akrabanız şüphesiz size seve seve yardım edeceklerdir.

NEJAT AMCANIN ÇİFLİĞİNDE

METİN'le Jale tatilde Nejat amcalarının çiftliğine gitmişlerdi.

Bir sabah çardağın altında kahvaltı ederken, «Zzz» diye bir ses duyuldu ve yeni yeşermekte olan sarmaşıkların arasından bir bal arısı içeri süzülüp masanın üzerinde biraz dolaştıktan sonra, bal çanağının kenarına kondu. Çocuklar önce arı kendilerini sokacak diye korkup kaçmak istedilerse de amcaları: «Merak etmeyin o size durup dururken bir şey yapmaz. Zaten onun niyeti tabaktaki balı hortumu ile emip kovanına götürmektir. Ama şimdi bir an evvel kahvaltımızı bitirip sofrayı toplamağa bakalım. Yoksa bu arı gider kovanındaki arkadaşlarına haber verir. Biraz sonra da buraya bir sürü arı dolup balı yağma etmeğe kalkarlar. O zaman onlarla başa çıkamayız.»

Jale: «Aaa, arılar konuşmaz ki, nasıl arkadaşlarına haber verecek?» diye sordu. Nejat amca!

«Onların da kendilerine göre bir konuşma ve anlaşma tarzları vardır. Bunu size sonra bir deneyle gösteririm» dedi.

Çocuklar çabucak sütlerini içip ekmeklerini bitirdiler, sonra amcaları ile birlikte arı kovanlarının olduğu yere gittiler. Bu kovanlardan birinin her yanında birer pencere vardı ve buradan içerisi görünüyordu. Nejat amca bunu özel olarak deneyleri ve araştırmaları için yaptırmıştı. Çocuklar kovanın penceresinden arıların petekler üzerinde nasıl dolaştıklarını, girip çıktıklarını merakla seyrederken Nejat amca da deneyi hazırladı. Kovanın yakınlarında bir yere sofradan alıp getirmiş olduğu bal kâsesini koydu ve biraz ötede beklemeğe başladı. Az sonra deney kovanından çıkan arılardan biri balı keşfetmiş, kâsenin kenarına konup balı emmeğe başlamıştı. Arı bal taşımağa yarayan özel midesini doldurduktan sonra kovana dönmek üzere uçmağa hazırlanırken, Nejat amca ince telden yapılmış bir kafesi onun üzerine kapattı ve arıyı hareket edemiyecek bir hale getirdikten sonra elinde hazır bulunan özel bir kalemle sırtının ortasına kırmızı bir benek kondurdu. Sonra arıyı gene serbest bıraktı. Deney kovanının yanından amcalarının yaptıklarını dikkatle izleyen çocuklar az sonra kırmızı benekli arının kovanın önündeki delikten içeriye girdiğini gördüler. Arı doğru peteklerin üzerine tırmandı ve beraberinde getirdiği tatlı yükü boşalttı. Sonra etrafında dolaşan diğer arıların karşısına geçerek küçük, sık adımlarla bir sağına bir soluna doğru daireler çizmek suretiyle dansetmeğe başladı. Bu ha-

reketleri kovanın daha bir çok yerlerinde tekrarladı, sonra telâş içinde kovanın deliğinden çıkarak bal kâsesinin yanına uçtu. Kırmızı benekli arının bu oyununu seyreden bütün arılar da onun peşinden gidip aynı yönde uçmağa başladılar. Az sonra bal kâsesinin etrafında bir sürü arı toplanmış harıl harıl bal emiyorlardı.

Nejat amca: «İşte çocuklar, arıların kendi aralarında nasıl anlaştıklarını gözlerinizle gördünüz.» dedi. «Şimdi bu bal kâsesinin yerine bir demet çiçek koymuş olsaydım, haberci arı arkadaşlarına hem çiçeğin yerini, hem de cinsini hareketleriyle anlatırdı. Çiçekten bal alırken üzerine sinmiş olan çiçek kokusunu diğer arılar bellerler ve aynı kokuyu taşıyan çiçeklere giderler. Şimdi buraya üzerine koku serpilmiş kâğıttan yapma bir çiçek demeti koysak ve içlerine şekerli su damlatsak, biraz sonra arılardan biri bunu farkeder ve hemen arkadaşlarına haberi ulaştırır. Dansederken çizdiği dairelerin şeklinden, gövdesini iki yana titretişinden, hareketlerinin çabukluğundan diğer arılar bal alacakları çiçeğin hangi yönde, hangi uzaklıkta bulunduğunu anlarlar ve vakitlerini boş yere aramakla geçirmezler.»

Çocuklar arılar üzerindeki deneyi seyrederken vaktin nasıl geçtiğini anlamamışlardı. Birden serin bir rüzgâr çıkıp ağaçların dallarını hışırdattı. Bu artık eve girmeleri gerektiğini belirten bir işaretti.

Ertesi günü daha başka ilgi çekici şeyler görmek ve öğrenmek hevesiyle erken yatıp, gün doğarken kalkmak üzere eve döndüler.

Çocuk Felci

Daha çok çocukların yakalandığı bu korkunç hastalığın taşıyıcıları ancak büyütme gücü çok fazla olan mikroskoplarla görülebilen virüslerdir. Bunlar beyin ve omurilikteki sinir merkezlerine saldırarak hareket kaslarında tutukluk, felç meydana getirirler.

Daha çok sıcak havalarda kara sineklerle bulaşan bir hastalıktır. Yılın diğer aylarında da salgınlar veya tek vakalar halinde rastlandığı olmuştur.

Hastalığı başlangıcında anlamak hayli güçtür. İlk belirtileri yüksek ateş, baş, boğaz, ense, sırt ve adale ağrıları, mide bulantısı, solunum ve yutma zorluğu, baş dönmesi, boyun ve sırt kaslarının sertleşmesidir. Bunlar ya tek tek, yahut da birkaçı bir arada görülür.

Bu ilk belirtiler bir hafta kadar sürer. Arkasından vücudun bir yerine felç gelir. İlkin kaslardaki ağrı veya zayıflık çok hafiftir. Daha sonra organ hareket yeterliğini kaybeder ve kaslar yavaş yavaş kısalmağa başlar.

Çocuk felci, öyle sanıldığı gibi yakın çağlarda ortaya çıkan bir hastalık değildir. Tarih - öncesi devirlerden beri insanları sakat bırakmakta, ya da genç yaşta ölümlerine sebep olmaktadır. Örneğin M. Ö. 1400 yıllarından kalma bir Mısır kabartmasında çocuk felcinden sakat kalmış bir genç görülmektedir.

İlk defa 18. yüzyılda hastalık üzerinde çalışmalar yapılmağa başlandı. Bunların ilk meyvaları ancak 1949 da alınmıştır. Amerikalı iki bilgin laboratuvarda hastalığın mikrobunu üretme yolunu buldular. Bilimin bu hastalığa karşı zaferini 1953 de Amerikalı bilgin Edward Jonas Salk, (Salk aşısı) nı bularak kazandı. Aşının insanlar üstündeki ilk denemesini de kendisi, karısı ve üç oğlu üzerinde yaptı.

İşte, bu aşı sayesinde insanlık büyük bir âfetten korunabiliyor.

BAŞKA ÜLKELERDEN DOSTLAR

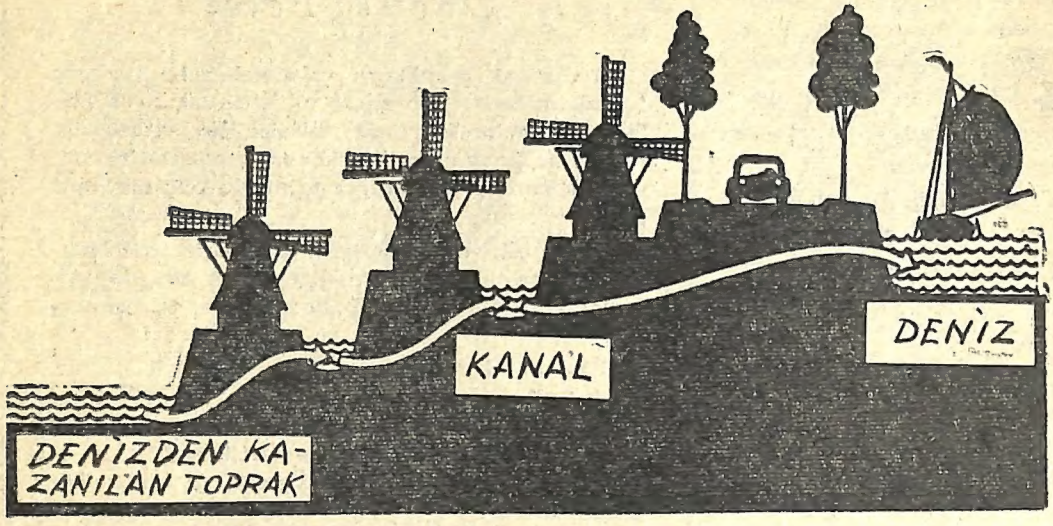

KÜÇÜK PİET

PIET Avrupa'nın kuzey batısındaki ülkelerden biri olan Hollanda'da yaşar.

Yıllarca önce, bugün Hollanda dediğimiz kara parçasının büyük bir kısmı sular altındaydı. Çalışkan Hollandalılar denizden toprak kazanmak için işe giriştiler. İlkin tuğla ve taştan setler yaparak, karaya yakın yerlerin denizle ilgisini kestiler. Deniz yüzeyinden alçak olan bu topraklardaki suyu boşaltmak için yel değirmenlerinden faydalandılar. Rüzgâr kuvvetiyle, yeldeğirmeni, suyu daha yüksekçe bir kanala çıkarır. Yükseklikleri merdiven gibi yavaş yavaş artan birkaç yeldeğirmeni ve kanallarla su, denize akıtılır. Bir zamanlar sular altında bulunan bu topraklara polder denilirdi.

Bu ülkede bugün bile, yeldeğirmenlerinden faydalanılmaktaysa da toprak kurutma pompaları daha çok buhar ve elektrik kuvvetiyle işletilmektedir.

Denizden toprak kazanmak için yapılan yeni setlerin çoğu üstlerinden bir de cadde geçebilecek genişliktedir.

Deniz yüzeyinden alçaktaki toprak yumuşak ve oldukça nemlidir. Buralarda ev yapılırken ilkin toprağa kazıklar çakılır, bina bunların üstünde yükselir. Eskiden tahta kazıklar kullanılıyordu. Bugün artık beton direkler dökülmektedir.

Pietlerin evinin az ötesinde bir kanal bulunur. Bu tarlalardaki suyu boşaltır. Çocuk, yazın burada yüzerek serinlediği gibi kışın, kanal buz tutunca, bol bol kızak da kayar.

Piet'lerin tuğladan yapılmış şirin bir evleri vardır. Çatı kırmızı kiremitli, pencereler kırmızı pancurludur.

Rüzgârın kuvvetini azaltmak için evin önü ağaçlandırılmıştır. Caddelerin iki yanı ağaçlarla süslüdür ama, gerçekte, Hollanda'da ormanlar büyük bir yer kaplamaz çünkü toprak az bu yüzden de çok değerlidir.

Piet'in babası çiftçilik yapar. Dört büyük tarlası vardır Sonbaharda bir sürü zerrin, sümbül, lâle soğanı diker. İlkbaharda tarlalar göz alıcı renklere bürünürler. Ya koku!... Hava, insana ferahlık veren tatlı çiçek kokularıyla doludur. Hollanda'nın diğer

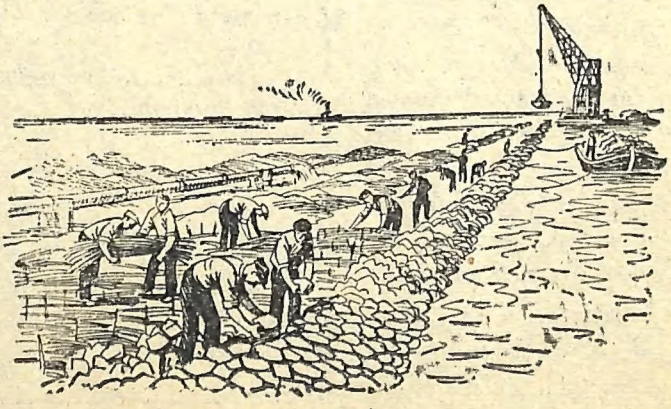

bölgelerinden ve yabancı ülkelerden pek çok ziyaretçi ilkbaharda bu çiçek tarlalarını görmeğe akın ederler. Piet demet demet çiçek satar.

İlkbahar sona erince çiçekler kesilip atılır. Üstünde bırakılırsa soğanları zayıflar.

Piet'in eli işe yatkındır. Tarlada babasına yardım eder. Soğanlar çıkarılır. Yeni soğanlarla eskileri birbirinden ayrılır. Yenileri paketlenerek diğer ülkelere gönderilir.

Evlerin az ötesinde kocaman limonluklar vardır. Buralarda turfanda domates, üzüm, marul, karnabahar gibi şeyler yetiştirilerek İngiltere'ye, Belçika ve Almanya gibi Avrupa ülkelerine satılır. Çiçek, meyva ve sebze satımı Hollanda ticaretinde önemli bir yer tutar.

Otun bol olduğu bölgelerde çiftçiler bol süt veren siyahlı beyazlı cins inekler beslerler. Sonbaharda hayvanlar üşümesin diye sırtlarına yorganlar, battaniyeler örtülür. Kışın da ahırlardan dışarı çıkarılmazlar.

Piet her sabah okula kızkardeşiyle birlikte gider. Bisikletlerine atlarlar, göz açıp kapayıncaya kadar okula varırlar. Kanal boyunca uzanan cadde dümdüzdür. Hemen hemen herkes bisiklete bindiği halde, trafik kazaları da azdır çünkü caddelerin çoğunda ayrıca bisiklet yolları vardır.

Piet, diğer derslerin yanında yabancı dil de öğrenir. Fransızca ve Almancaya daha önce başlamıştı. Bu yıl bunlara İngilizce de eklendi.

Yazın, bütün aile yelkenli bir gemiyle dolaşarak dinlenme tatillerini geçirirler. Hollânda'da yelkenli gemilere elverişli pek çok kanal ve göl vardır. Piet her defasında oltasını yanına almayı unutmaz, çünkü sularda balık boldur.

Bütün tatil aylarında Piet oltasını suya atarak bol bol balık avlar. Yeldeğirmenlerini seyreder ve dinlenir.

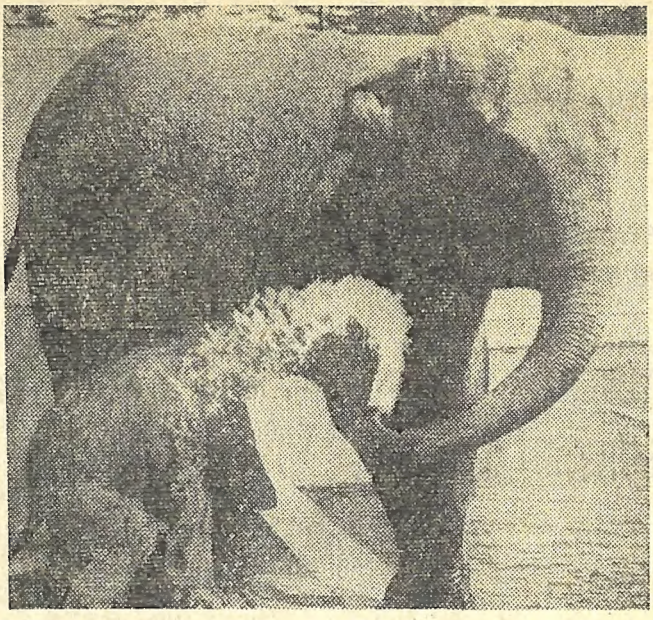

Bir Filin Doğuşu

Geçenlerde Amerikanın Portland şehri halkı büyük bir heyecan içindeydi. Çünkü o şehrin hayvanat bahçesinde yaşıyan Belle adındaki filin yavrulayacağı duyulmuştu. Kendi doğal çevrelerinden ayrılıp başka ülkelere götürülen vahşi hayvanların bu değişik hayat şartlarına alışmaları ve hele yavrulamaları çok zor ve tehlikelidir. Bu yüzden bütün ilgililer Belle'in yavrulayacağı günü büyük bir merak ve endişe ile bekliyorlardı. Amerikada bugün çeşitli hayvanat bahçelerinde tam 300 fil yaşamakla beraber bunların hiçbiri Amerikada doğmamıştır. Hepsi Asya ve Afrikadan getirilmiştir. Belle'de 2 aylık bir yavru iken Siyamdan getirtilmişti ve şimdi 10 yaşındadır. Belle'in yavrusu Amerikada doğacak ilk Fil olacağından bu olaya büyük bir önem veriliyordu. Fillerde 20 süren gebeliği boyunca Belle'in sağlık durumu devamlı olarak kontrol edildi ve doğum için büyük hazırlıklar yapıldı. Belle'in bakıcısı onu beslemek için 15 kg yulaf, 3 kg ekmek, 25 kg havuç, yarım sandık elma, 12,5 kg muz ve 1 sandık portakal hazırlamıştı. Üniversite profesörlerinden bir kalb uzmanı, bir doğum doktoru ve bir Veteriner Belle'ye doğumda yardım edeceklerdi. O güne kadar hiç yavru fil görmemiş olan Belle'in yavrusunu ezip öldürmemesi için de tertibat alındı. Fakat bütün bunlara hiç lüzum kalmadı. Belle gayet kolay bir doğum yaptı ve 90 cm. boyunda, 100 kg. ağırlığındaki bebeğini hemen hortumu ile kucakladı, sevinçle okşadı.

Büyük İnsanlar

1

HAYATINI İNSANLIĞA ADAYAN

ALBERT SCHWEITZER

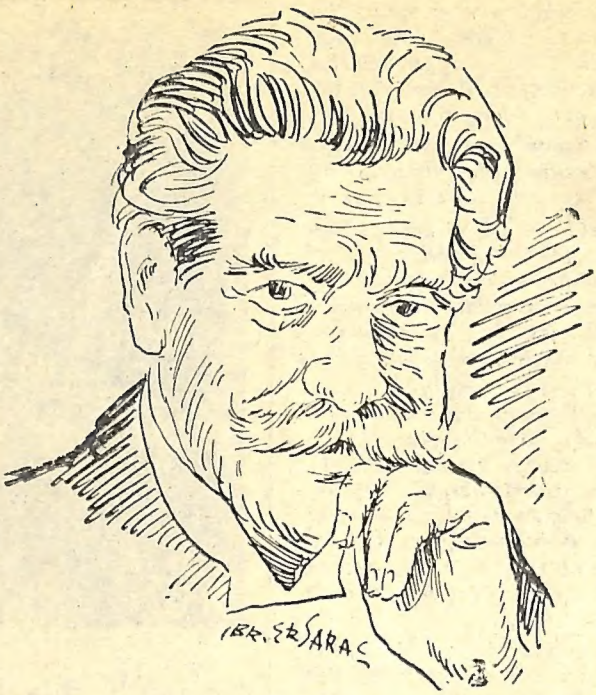

SEVGİLİ çocuklar. Bu yazının başlığını okuduğunuz zaman gözünüzün önünde ne canlandığını hepinize ayrı ayrı sorabilmeyi çok isterdim.

Belki bazılarınız: «Büyük insan, başka insanlara kıyasla üstün kabiliyetleri olan insandır.» diyeceksiniz. Bazılarınız ise ruh ve beden güzelliğinden söz açacak veya çalışkanlığı, bilgi zenginliğini ileri süreceksiniz.

Ben ise size diyeceğim ki: «Evet, çocuklar, hepiniz haklısınız. Çünkü büyük insanda bu söylediklerinizin hepsini bulabilirsiniz. Büyük insan akıllı ve çalışkandır, gayretli sabırlı ve iyi kalblidir. Onda herkesten üstün bir sevme gücü ve fedakârlık kabiliyeti vardır. Ve bütün bunlar bir araya gelince de o, diğer insanlardan kuvvetli ve başarılı olur, varlığı ölmezliğe kavuşur.

Büyük insan için en güzel örnek şüphesiz ki ulu önderimiz Atatürktür. Onun hayatını, çalışmalarını ve ulusu için yaptığı fedakârlıkları, Türkleri mutluluğa kavuşturmak için nasıl savaştığını hepimiz biliyoruz.

Şimdi biraz da gözlerimizi dünyanın öbür ülkelerine çevirip, oralarda yaşamış ve insanların iyiliği için çalışmış, bütün ömrünü buna vermiş olan insanları tanıyalım.

Size ilkönce henüz sağ olan ve bütün dünyanın saygı ve sevgi ile andığı ALBERT SCHWEITZER'i tanıtacağım.

★

Afrikanın sık ve vahşi ormanları ile çevrili Ogowe nehri kıyılarındayız. Uzaktan uzağa yerlilerin boğuk tam-tam sesleri duyuluyor. Afrika zencilerinin köyden köye haber ulaştırmalarına yarayan bu davullar, bütün hastalara, dertlerini yeni bir ümitle dolduran şu müjdeyi veriyorlar: «Beyaz insanlar ülkesinden büyük bir doktor geldi, bütün acıları dindiriyor, hastaları iyi ediyor.» Kimin yarası, çıbanı, sancısı varsa çok geçmeden Ogowe nehri kıyısındaki «Lambarene» hastahanesine akın etmektedir. Ve burada her şifa bulan beyaz hekimin ve hastahanesinin şöhretini yaymaktadır.

Mikroplar sıcak ve nemli yerlerde daha kolay üreyip geliştiği için sıcak ülkelerde birçok korkunç hastalıklar salgın halindedir. Üstelik buralarda çok basit şartlar altında yaşayan ilkel insanlar bu hastalıklardan korunma çarelerini de bilmezler. Bu yüzden her sene binlerce, milyonlarca insan sıtma, cüzzam, tüberküloz, uyku hastalığı gibi hastalıklara tutulur, çıbanlar çıkarır ve bunların ıztırabı ile çaresiz bir halde kıvranır durur.

İşte bu zavallı insanların acılarını dindirmek, dertlerine çare aramak, onları tedavi etmek veya hastalığa tutulmaktan korumak için Albert Schweitzer büyük fedakârlıklara katlanarak Lambarene'de bir hastahane kurdu.

Albert Schweitzer 1875 senesinde Almanya ile Fransa arasında bulunan Alsas'ta doğdu. Bütün Alsaslılar gibi Almancaya ve Fransızcaya aynı derecede hâkimdi. Küçük yaşından beri müziğe karşı bü-

yük bir merakı vardı ve gayet güzel Org çalardı. Albert Schweitzer aslında babası gibi din bilgisi tahsil etmek ve rahip olmak istiyordu. Fakat bu ona yetmedi, ayrıca üniversitede Felsefe bölümüne de girdi ve bir yandan da müzik üzerinde çalıştı. Hattâ Org denilen müzik âletinin yapılmasını bile öğrendi ve bu konuda araştırmalar yaptı. Vaktini hiç boş geçirmez, bir işten yorulunca, başka bir işi yaparak dinlenirdi. Böylece genç yaşta Strassburg üniversitesini bitirdi ve 24 yaşında doçent oldu. Hem üniversitede hocalık yapıyor hem kilisede din dersi veriyor, hem de bir talebe yurdunu idare edip çocukları sınava hazırlıyor, bir yandan da org konserleri veriyordu. Fakat Albert Schweitzer bu çalışmasından memnun değildi. İnsanlara daha yararlı olabilmek, ruhen ve bedenen sağlam olmayan, ihtiyaç içinde kıvranan kimselere yardım etmek istiyordu. Fakat ne gibi bir yol seçeceğini de bilmiyordu. Niyeti 30 yaşına kadar kendini sanata ve bilime vermek ondan sonra da ömrünü insanlığın mutluluğu hizmetinde geçirmekti. Bir gün gazetede Afrikadaki zencilerin hastalıktan kırıldıklarını ve onlara yardım edecek, acılarını dindirecek kimse bulunmadığını okuyunca kararını verdi. 30 yaşından sonra tıp tahsili yaparak doktor olacak ve Afrikaya gidecekti. Bu dediğini gerçekleştirdi. Bir yandan hekimlik öğrenirken bir yandan da para kazanıyor, kuracağı hastahane için biriktiriyordu. Nihayet 1913 senesinde Lambarene'de yerleşti. İlkönce camı penceresi bile olmıyan bir tavuk kümesinde hastalara bakıyor ameliyatlar yapıyordu. Fakat bir sene zarfında birkaç baraka ve kulübe yaparak hastaları yatırabileceği yerler hazırladı ve hastahanesini geliştirdi. Bir yandan da duvarcılık ve marangozluk yaparak verlilerin başında kendi çalıştı. Yerlilere iş sahası açtı, onları eğitti, yetiştirdi. Böylece Lambarene vahşî Afrika ormanlarının ortasında bir şifa ve uygarlık kaynağı haline geldi.

Birinci ve İkinci Dünya savaşları sırasında Albert Schweitzer'in bu faydalı çalışmaları büyük birer sarsıntı geçirdi. Bir süre için fedakâr doktor hastalara bakmaktan bile menedildi ve tutsak olarak bir kampa hapsedildi. Fakat Albert Schweitzer gene yılmadı. Senelerce sonra yıkılmış olan hastahanesine dönüp onu yeniden kendi elinin emeğiyle kurdu. Avrupada şehir şehir gezip konserler, konferanslar vererek kazandığı paralarla hastalarına ilâç aldı, tedavi âletleri aldı ve hastahaneyi geliştirdi. İnsanlık uğrunda yaptığı bu büyük hizmetler karşısında 1928 Goethe armağanını ve 1953 Nobel armağanını kazandı, kendisine birçok unvanlar, şeref pâyeleri verildi. Fakat o eline geçen bütün paraları kendi için değil Lambarene hastahanesi için sarfetti. Orda Cüzzamlılar için ayrı bir klinik kurdu ve bu korkunç hastalığın tedavisi için gereken pahalı ilâcı Amerikadan getirtti. Böylece binlerce insanı acılarından kurtarıp sağlığına kavuşturdu.

İşte bu yılmak yorulmak bilmeyen Büyük insan bugün 80 yaşını geçmiş dinç ve sevimli bir ihtiyardır. İnsanlık uğrunda çalışmak ve savaşmakla ömrünü geçirdiği halde hâlâ dinlenmek bilmez. Gece sabahlara kadar çalışma masasının başındaki ışık sönmez. İnsanlığa yol gösterecek, onları aydınlatacak olan eserler yazar. Albert Schweitzer'in gerek eserlerinde gerekse yaşayış tarzında ve davranışlarındaki ana fikir şudur: «Bütün canlı varlıklara saygı göstermek.» Yazdığı kitaplarla bütün insanlara yaymak ve aşılamak istediği bu fikri Albert Schweitzer her zaman her yerde kendi uygulamıştır. Hiç bir ırk ve ulus farkı gözetmeden her insana yardım etmiş, hasta ve sakat hayvanları bile tedavi etmiş, hastahanesini kurarken temel kazacağı yerde yuva yapmış olan karıncaları bile incitmeden, yuvalarını bozmadan başka bir yere yerleştirmiş, ufacık böceklerin zarar görmesine dahi razı olmamıştır.

Albert Schweitzer bu gün

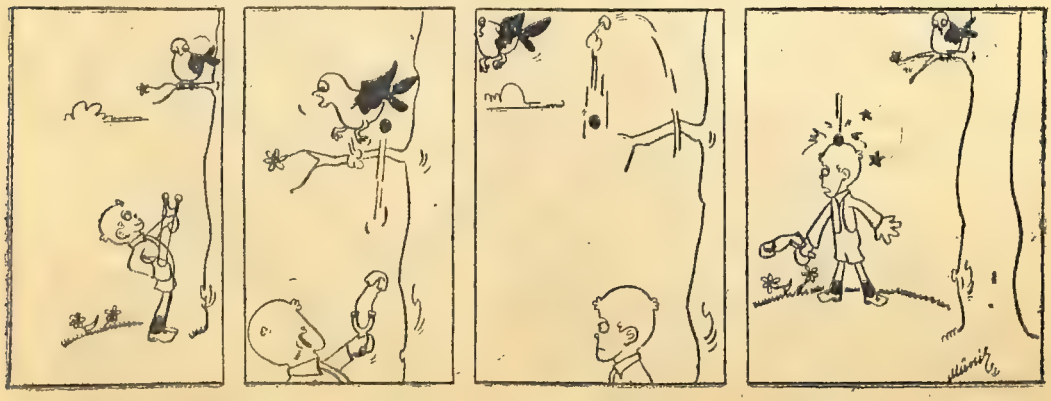

BİR VEFALI KARDEŞ DAHA

Şubat sayımızda Celâl Uralman adlı bir eski Doğan Kardeş okuyucusunun mektubunu yayınlamıştık. Bu sayımızda da Zerrin Enön adlı bir okuyucumuzdan aldığımız mektubu okuyacaksınız.

18 yıldanberi Doğan Kardeş'in ektiği tohumların şimdi yavaş yavaş filizlendiğini ve olgunlaştığını görmekle bahtiyarız.

Zerrin Önen kardeşe de bu kıymetbilir davranışı için candan teşekkür ederiz.

«Çok sevgili Doğan Kardeş,

Seni çok, pek küçükken okumağa başladım. İlk defa okumayı senden öğrendim. İyiliği, güzelliği, okuma zeykini hep sende buldum. Bilsen 15 kuruş olduğun zamanlarda, her perşembe, kardeşimle beraber yolunu nasıl gözlerdik! Sen bizim yegâne tesellimiz, sevgilimiz, arkadaşımızdın. Seni işte böyle çok küçükken sevdik ve okuduk. Hele ben 15 yaşına kadar hep seni okudum! Bana «Sen çocuksun!... derlerdi. Fakat onlara aldırmadım. Çünkü gayem, herşeyden evvel «iyi bir insan» olmaktı. Seni okudum, herşeyini, gayeni, iyiniyetini ve bu iyi niyetle beraber olan ve bizleri daima başarıya götüren çalışmanı, sebatını, aklını hep takdir ettim. Nihayet hakikaten, «Her çocuk, küçükten seni okumağa alıştırılırsa, iyi ve hayatta muvaffak olmuş insan haline gelebilirler.» kanaatine vardım. Şimdi, eski Doğan Kardeşlerimi, hayatta iyi ve başarılı olmasını arzu ettiğim kardeşlerime verdim. Onlara okumaya Doğan Kardeşle başlamalarını söyledim. Senden tek satır okuyan bile insanlığa ilk adımı atmış demektir. Çünkü biliyorum ki, sen iyi ellerdesin. Herkes daha çok çalışıp çocuklarına Doğan Kardeş okutsa ne iyi olur!...

İşte sevgili kardeş! Ağabeyimle ben, seni çok küçükken okuduk. Şimdi ağabeyim Avrupada Türklüğü temsil eden bir talebe olarak bulunuyor. Vazifesini de başardığını zannediyorum. Ben de bu sene Teknik Üniversitedeyim ve seni unutmadım. En büyük emelim Anadolu'ya giderek köylüleri tanımak, dertlerini öğrenip mümkün olduğu kadar halletmeye çalışmak... İşte sevgili Doğan Kardeş! Kendi kendime şimdiden insanlığa ne gibi bir iyilik yapabileceğimi düşünürken aklıma sen geldin. Sana bu yazıyı yazmaya karar verdim. Eminim ki, yolunda daima daha mükemmelleşerek daha iyiye gideceksin. Ne mutlu seni okuyanlara!

Şimdi bu mecmuayı okuyan kardeşlere birkaç söz söylemek istiyorum.

Sevgili çocuklar!... Biliniz ki, elinizde çok iyi bir kitap var! Okuma sevgisi onunla başlar. İyi anne, baba ve dedeler (Bana ilk Doğan Kardeşi alan dedemdi) anneanneler bu kitabı size almışlar. Ne mutlu size! Hem elinizdeki kitabın, hem de bunu size alan büyüklerinizin kıymetini biliniz. Onların sözünden çıkmayın. Sizi sevenlerin, iyiliğinizi isteyenlerin sözünü dinleyip her işinizi bu güzel sözleri hatırlıyarak yapın. İyi insanlar, iyi kitaplar insanın en iyi dostlarıdır. Onları seviniz. Bütün insanları, bütün canlı varlıkları seviniz. Çalışınız, seviniz, iyi olunuz ve hiç KORKMAYINIZ. TANRI iyi insanların yardımcısıdır sevgili çocuklar...»

bile hâlâ dünyanın her köşesinden kendisine gönderilen sayısız mektupları kendi eliyle cevaplandırır, kimsenin sorularını karşılıksız bırakmaz. Masanın başında çalışmaktan yorulduğu zaman da dinlenmek için Org'unun önüne oturur, çalmaya başlar. O vakit, sevgi ve şefkat dağıtmakla yıpranmış olan bu ellerin altında canlanan melodiler, faydalı ve verimli bir ömür geçirmiş mutlu bir insanın Tanrıya şükran duasıdır.

KARAGÖZ OYNUYORUZ

İnşallah Siz de Unutmadınız!

Karagözcük — Bugün öğretmen sınıfta «Çocuklar, her yıl Nisan ayında hepimizi sevindiren birşey olur. Nedir bu, bilin bakalım?» diye sordu.

Karagöz — Ooo, bu bilmece gibi bir şey...

Karagözcük — Önce hepimiz şaşırdık. Hiç cevap veremedik.

Karagöz — Şimdi ben de merak ettim doğrusu, neymiş o?

Karagözcük — Öğretmen bizim arpacı kumrusu gibi düşündüğümüzü görünce, «Bu ay ne ayı?» diye sordu. Bir arkadaşımız «Tatil ayı» deyince hepimiz gülmeye başladık. Öğretmen de «Demek sen okulların kapanmasına bu kadar seviniyorsun» diye alay etti. Arkadaşımız «Öyle değil mi öğretmenim, siz de sevinmiyor musunuz?» deyince bütün sınıf kırıldık gülmekten.

Karagöz — Doğru söze ne denir?

Karagözcük — Bir başka arkadaş «23 Nisan Çocuk Bayramı'dır, çok seviniriz.» dedi.

Karagöz — Sahi sahi, aferin ona, iyi bulmuş.

Karagözcük — Öğretmen de: «Düşünün bakalım, Çocuk Bayramlarında başkalarını sevindirecek ne yaparız?» diye sordu.

Karagöz — Anlaşıldı, anlaşıldı... Yoksul kardeşlere yardım işini sormak istemiş...

Karagözcük — Bravo babacığım, nereden bildin? Öğretmen yardım etmeseydi biz bunu unutmuş, gitmiştik.

Karagöz — Bundan sonra bu gibi sizi ilgilendiren şeyleri unutmamak için kendine göre bir takvim yap bari. Meselâ, Anneler Günü, Milletlerarası Kitap Haftası, Yoksul kardeşlere yardım günü, falan filân.

Karagözcük — Öğretmenimiz de öyle dedi babacığım. «Her yıl Nisan ayında bu yardım işini size hatırlatmaya lüzum kalmadan onu kendiliğinizden düşünseniz ne iyi olur.» dedi.

Karagöz — Öğretmenin hakkı var. Bak, Doğan Kardeş de bu yıl Yardım Savaşı açmadı. Niçin? Çünkü o da herhalde «Bakalım kardeşlerimiz bu ödevlerini kendiliklerinden akıl edebilecekler mi?» diye düşünmüş olacak.

Karagözcük — Bu doğru değil ama, babacığım. Biz çocuğuz, unuturuz. Bize ödevlerimizi hatırlatmak gerek.

Karagöz — İşte öğretmeniniz hatırlatmış. Daha 23 Nisan'a da çok vakit var, haydi bakalım, gösterin kendinizi.

Karagözcük — Öğretmen hepimize sordu. Yoksul kardeşlere ne gibi yardımlarda bulunabiliriz?» Hepimiz düşündük, taşındık. Verebileceğimiz şeyleri bir bir söyledik. Öğretmen de bunları tahtaya yazdı. Şöyle 5-10 dakika içinde o kadar çok eşya yazıldı ki, sorma.

Karagöz — Meselâ ne gibi?

Karagözcük — Hepsi aklımda kalmadı ama meselâ kısalmış 20 entari, küçülmüş 25 pantolon, 30 pabuç, 12 sveter, 24 çorap, 35 oyuncak, 20 başlık, 28 kitap.

Karagöz — Ooo... Maşallah. Bunlarla bir alay çocuğu sevindireceksiniz.

Karagözcük — Doğrusu biz de şaştık babacığım.

Karagöz — Yaa... Gördün mü bak, elbirliği yapılınca işte böyle olur. Şimdi düşün, bütün Türkiye'deki okullarda her sınıftan bu kadar hediye toplanırsa, dağlar kadar eşya birikir.

Karagözcük — Öğretmenimiz de öyle dedi. Siz, «benim bir tanecik kısalmış pantolonumdan, küçülmüş sveterimden ne çıkar» diye düşünüyorsanız çok yanlış. Türkiye'deki bütün kısalmış, pantolonlar, küçülmüş sveterler, entariler, pabuçlar, bir araya gelirse, dükkânlar dolusu eşya toplanır.

Karagöz — Ya oğlum öyle, onun için utanmayın, neniz varsa verin. Türk çocuklarının ne büyük bir sevinç kaynağı olabileceğini ispat edin. Söyle bakayım hediyeleri hangi adrese verecektiniz?

Karagözcük — Bak işte bunu unutmadım babacığım: Verem Savaş Derneği Taksim Merkezinde Hemşire Nermin'e.

YENİ CİLDİMİZ ÇIKTI

Doğan Kardeş'in 18 inci cildi de çıktı. Ayrıca 14 üncüden 18 inciye kadar olan ciltlerimizden de elimizde az miktarda bulunmaktadır. Her gün okumaktan usanmıyacağınız, size zevkli ve öğretici saatler geçirtecek olan bu Doğan Kardeş ciltlerinden edinmek isteyen kardeşlerimize haber veririz. Her cildin fiyatı 15 liradır. İsteme adresi: Doğan Kardeş Yayınları - P. K. 1146 - İSTANBUL

MASAL

Yumuk'un Çarıkları

Anlatan : Nihal Yalaza TALUY

ÇOK eskiden bir köyde fakir bir baba-oğul yaşıyorlardı. İhtiyar baba günün birinde ölünce, bir karış boylu oğlu Yumuk koca dünyada yapayalnız kaldı. On yedi yaşındaydı. Babasından kalan biricik eşyayı hırkasiyle pabuçlarını giydi, kendisine şöyle bir baktı: Hırkanın eteğini, yerleri süpürdüğü için biraz kesti. Pabuçlar da pek büyüktü. Yumuk bu yüzden ayaklarını sürüye sürüye yürüyordu. Kalın bir sopa eline alarak yola çıktı. Talihin ona nasıl olsa güler yüz göstereceğine güveni vardı.

İki gün iki gece yürüdükten sonra, üçüncü sabah bir tepeye kurulmuş güzel bir şehir gördü. «Kısmetim orada bekliyor beni!» dedi, tuttu şehir yolunu. Şehir kapısından içeriye girdikten sonra o sokak senin bu sokak benim dolaştı durdu; sonunda iyice yoruldu, karnı acıktı. Büyük bir konağın önünden geçerken, konağın kapısı birdenbire açıldı, eşikte ihtiyar bir kadın göründü, etrafa bakındı,

— Yemeğiniz hazır çocuklar, gelin!... Çabuk! diye seslendi.

Yumuk, «Çocuklarla arkadaş olurum, ben de girerim» diye düşündü, hırkanın eteklerini topladı, kendine çeki düzen verdi. Kocakarı gibi o da sağa sola baktı. Bir de ne görsün: Konağın kapısından bir sürü kedi içeriye daldı... Kocakarının çocukları bunlarmış meğerse!

Yumuk, kedilere katılarak konağın bahçesine sokuldu, onlarla birlikte mutfağa girdi. Kocakarı çağrısız konuğu görünce ilkin kızdı, ocağın başında duran kocaman köpeğini üstüne saldırtacak oldu. Ama Yumuk yalvarıp yakarmağa başlayınca oğlana acıdı, kedilerle birlikte onun da karnını doyurdu. Sonra,

— İstersen temelli kal bizde, dedi, evimde yatıp kalkar, yer içersin. Sana öyle güç işler de vermem.

Yumuk seve seve razı oldu. İşi gerçekten de ağır değildi: İhtiyar kadının kedilerine bakacaktı. İlk günlerde halinden pek memnundu: yiyeceği bol, yeri rahattı. Ama gün geçtikçe kediler onu saymamağa başladılar. Kocakarı evden çıkınca türlü yaramazlıklar yapıyor, kabı kacağı devirip kırıyor, yemek çalıyorlardı. Hanımları eve gelince suçları yokmuş gibi yerlerinde uslu uslu yatıyorlardı Kadın da Yumuk'a kızıyor, herşeyin hesabını ondan soruyordu. Zavallı Cüce kedilerinin yaramazlıklarını anlatmağa başlayınca dinlemiyor,

— Yalan, ben kedilerimi bilirim; yapmaz onlar öyle şey; diyordu.

Koca konakta Yumuk'un tek dostu konağın bekçi köpeği Duman'dı İkisi de kocakarının kedilerinden yılmıştı Yumuk, konaktan kaçmağa karar verdi, yaşlı köpeğe sırrını açtı. Öyle bıkmıştı ki hemen gidecekti, ancak beş parasız yola koyulmağa cesaret edemiyordu.

Bir gün, konak sahibi sokağa çıkınca, köpek, Yumuk'u eteğinden çeke çeke bahçenin köşesinde ufak bir kulübeye götürdü. Kulübenin kapısı kapalıydı. Yumuk heyecanlandı: «Kim bilir, neler var içerde!...» dedi, kapıyı araladı. Kulübe eski urbalar, bir yığın pılı pırtıyla doluydu. Gerisin geriye

dönecek oldu, köşede duran kocaman bir vazoyu görmeden ayağiyle deviriverdi. Vazo tuzla buz olunca Yumuk fena halde korktu. Konakta kalamazdı artık... Köpeğin boynuna sarıldı:

— Hoşça kal, Duman! Unutma beni... dedi, kapıya davrandı. Ama köpek bir daha eteğine asıldı, kulübenin karanlık köşesinde duran bir çift çarıkla dikenli değneği gösterdi ona.

Yumuk'un pabuçları epey eskiydi. Hemen attı onları, yepyeni çarıkları geçirdi ayağına. Bunları giyer giymez, kendiliğinden, yıldırım gibi koşmağa başladı. Şehirden çıktı; birbiri ardınca köyler, kasabalar geçiyordu. Sonunda soluğu kesilince,

— Dur be, yeter artık! diye bağırdı. Çarıklar o anda duruverdi. Yumuk bir ağacın altına uzandı, deliksiz uykuya daldı. Düşünde Duman'ı gördü Köpek, «Yumuk, dedi, eline geçen çarıklar büyülüdür. Tek ayağının üstünde üç defa dönersen istediğin yere ulaştırırlar seni. Değnek de gömülerin saklı olduğu yerleri gösterecek. Üç defa vurduğu yerde altın, iki defa vurduğu yerde gümüş var demektir.»

Yumuk uyanır uyanmaz düşte gördüklerini denemek istedi. Ayağına kocaman gelen çarıkla düşe kalka üç defa dönmeği nasılsa becerdi ve o anda havalandığını hissetti. «İlk büyük şehirde durmak istiyorum!» dedi. Az sonra büyük bir şehir meydanında, pazar yerinde buldu kendini. Küçücük boyu yüzünden kimse ona dikkat etmiyor, gelip geçenler ayaklarına, eteğine basıyor, itip kakıyorlardı.

Yumuk bir kenara çekilip ne yapacağını düşünmeğe başladı. Sonunda bir karara vardı: doğruca saraya gitti. Nöbetçiler ilkin Yumuk'u içeriye almak istemediler, alay ettiler onunla. Ama sonra, belki bu cüce Hâkanı eğlendirir diye, gidip haber verdiler.

Yumuk sarayın postacılığını yapmak istiyordu. En çabuk koşan tatarlarla yarışmağa hazır olduğunu söyledi. Hâkan da, cüce ile eğlenmek için,

— Peki, dedi, yarın sabah sarayımızın en hızlı koşan tatariyle yarışacaksın. Kazanırsan seni hizmetime alırım.

Ertesi sabah, şehrin büyük meydanında toplandılar. Koca kafalı, etekleri yere sürünen, çarıkları gövdesinden bir arşın ilerde cüce alana çıkar çıkmaz halk kahkahadan kırıldı. Ama Yumuk oralı değildi. İşaret verildi. Sarayın en iyi, en uzun bacaklı tatariyle Yumuk ok gibi fırladılar. Yumuk ilkin mahsus geride kaldı. Fakat sonra gitgide hızını artırdı, yıldırım gibi koştu ve yarışı kazandı. O zaman halk onu kahkahayla değil, alkışlarla karşıladı.

Yumuk isteğine kavuştu, Hakanın Baştatarı oldu. Yılda yüz altın alıyordu, Hakan onu seviyor, en önemli, gizli haberleri onunla ulaştırıyordu. Bu yüzden sarayda Yumuk'u kıskananlar çoktu. Cüce, düşmanlarının yüzüne gülüyor, kimseyi darıltmamağa çalışıyordu ama, bu halden bıkmış, Kocakarının konağındaki gibi bu defa da saraydan kaçmak istiyordu. Saray uşaklarından, Hakanın babasının bir savaşa giderken varını yoğunu düşman eline geçmesin diye, toprağa gömdüğünü işitmişti. Savaşta ölen ihtiyar Hakan oğluna gömünün yerini söyliyememişti...

Yumuk, gömü hikâyesini öğrendikten sonra, her gün boş zamanlarında saray dolayında gezinmeğe, büyülü değneğiyle yeri yoklamağa başladı. Bir akşam üstü bahçenin arka yollarında dolaşırken, değnek birdenbire önce toprağa yapışır gibi oldu, sonra kendiliğinden üç defa vurdu.

Hemen o gece, bütün saray uykuya dalınca bizim cüce gömüyü aramağa çıktı. Ama kolay iş değildi bu. Boyundan büyük kazmayı güçlükle kullanıyordu; kan ter içinde kaldı. Sonunda, epey kazdıktan sonra kazma sert bir şeye dokundu. Yumuk çukura inince bir küp gördü. Küp ağzına kadar ışıl ışıl al-

tınla doluydu! Taşıyabileceği kadarını hırkasının ceplerine, eteğine doldurdu, çukuru iyice örttü.

Yumuk ötekine berikine birkaç altın dağıtınca saray halkı yüzüne gülmeğe başladı, eski düşmanlıkları kalmamış gibi davranıyorlardı. Ama öteyandan, «Hakanın cücesi kalpazan, altın basıyor...» dedikoduları yayıldı. Hakan, Küçüktatarının arkasına gözcüler koydu.

Yumuk bir gece küpten bir avuç altın almağa hazırlanırken peşinden gelen Hakanın adamları üzerine çullandılar, altın dolu küple beraber Hakanın huzuruna çıkardılar. Cüceyi, küpü toprağa gömerken yakaladıklarını söylediler. Çocuk durumu anlattı ama dinleyen olmadı. Yumuk'u zincirleyip zındana attılar. Küpü saray hazinesine boşalttıkları zaman dibinde bir kâğıt buldular. Kâğıtta, savaşta ölen Hakanın babasının eliyle şunlar yazılıydı:

«Düşman eline düşmesin diye servetimin bir kısmını toprağa gömüyorum...»

Hakan, Yumuk'un doğru söylediğini anladı, onu serbest bırakmağa karar verdi. Yumuk'un bundan haberi yoktu, idam edileceğini sanıyordu... Hayatını kurtarmak için gömüyü nasıl bulduğunu, büyülü değneğin sırrını açınağa karar verdi. Hakanın huzuruna çıktı. Hakan, sözlerinin doğru olup olmadığını öğrenmek için bahçenin bir yanına bir kese altın gömdü. Yumuk, beş dakika geçmeden altınları buldu.

— Bu kadar çabuk koşmanın sırrını da açarsan seni bağışlar, yeniden hizmetime alırım, dedi Hakan.

Yumuk canını kurtarmasının sevinciyle çarıklarındaki büyüyü de söyleyiverdi. Meraklı Hakan çarıkları denemek istedi. Ama koşmaktan soluksuz kalınca Yumuk'a fena halde kızdı:

— Benimle alay etmek için yaptın bunu! Ceza olarak çarıkları da değneği de elinden alacağım. Gözüm görmesin seni, defol ülkemden!

Zavallı Cüce gene beş parasız kaldı. Büyülü çarık olmadığı için bu sefer yavaş yürüyerek akşama doğru şehirden çıktı. Karın ortasından akan bir dere kenarına oturup düşünceye dalmışken uyudu. Uyandığı zaman karnı acıkmıştı. Tam karşısında bir yemiş ağacı gördü. Tırmanıp doyasıya yedi, dereden su içecek oldu. Ama eğilip de suyun içinde kendini görünce irkildi. Koca kafasının iki yanından uzun eşek kulakları çıkmıştı... Burnu da iri bir patlıcan gibi şişmişti.

— Ayağıma gelen talihi kullanmağı bilmediğim için bu kulakları hak ettim ben! dedi, ağlamağa başladı.

Bir aralık susuzluğunu gidermek için başka bir ağaçtan birkaç meyva koparıp yedi. «Göründüğümden daha fena olamam ya!...» diye düşündü, başının üzerinde vızıldayan sineği kovalamak isterken uzun kulaklarının yok olduğunu farketti. Burnunu yokladı - o da ufalmış, eski halini almıştı. Talih bir defa daha gülüyordu Yumuk'a!

Yemiş ağaçlarından birinin meyvası kulaklarını, burnunu büyütmüş, öbürü eski haline getirmişti. Cüce hemen meyvaların özelliğinden faydalanmayı düşündü. Her ikisinden taşıyabileceği kadarı topladı, kılık değiştirerek kovulduğu şehre döndü, saray kapısının önünde yemiş satmağa başladı. Satıcıyı gören saray ahçıbaşısı,

— Turfanda incir! dedi. Hemen alalım, Hakanımız pek sever bunu.

Gerçekten, inciri yalnız Hakan değil, yemekte bulunanların hepsi büyük iştahla yediler. Ama birbirlerine bakınca şaşkınlık içinde bağırışıp ağlaşmağa başladılar. Saray doktorları telâşa düştü ama, hiç biri bunun çaresini bulamıyordu. O sırada takma sakaliyle bizim Cüce geldi. Kendini doktor olarak tanıttı, beraber getirdiği taze incirle hastaları iyileştireceğini söyledi. Hakan, gezgin doktora pek güvenmediği için kararsızlık içinde düşünürken, çirkin kulaklarından kurtulmaktan başka isteği olmıyan genç oğlu, Yumuk'un uzattığı meyvaları birbiri ardınca yedi. Yedikçe kulakları ufaldı, ufaldı prens eski haline geldi. Çok sevinen Hakan Yumuk'u hazinesine götürdü. Oda altın, gümüş torbalar, altın vazolar, kadife bir yastığın üzerinde kıymetli taşlarla doluydu. Büyülü çarıklarla değnek de vardı...

— Hazinemden istediğini al, küçük doktor! dedi Hakan. Yalnız karşılık olarak bize bir sepet şifalı incir daha getir.

Yumuk bir sıçrayışta çarıkları kapıp ayaklarına geçirdi, büyülü değneği de aldı. Üç defa tek ayak üstünde döndü, takma sakalını kopardı.

— Hazinen, altınların senin olsun; uzun kulaklar da cüce Yumuk'un hatırası kalsın!... diye bağırdı, çarıklarının olanca hızıyle saraydan, ona haksızlık eden insanlardan uzaklaştı.

GÜMÜŞ KANAT

Doğan Kardeş sizin için hem meraklı hem de zevkli bir kitap cuğun fedakârlıklarını ve başından geçen heyecanlı olayları okuyacuğun fedakârlıkların ıve başından geçen heyecanlı olayları okuyacaksınız. Cilitli ve güzel resimlerle süslü olan Gümüş Kanat kütüphanenizin en güzel kitaplarından biri olacak. Okuduğunuz bütün Doğan Kardeş kitapları hakkında olduğu gibi bu kitap konusundaki düşüncelerinizi de bize yazın.

SEVGİLİ okuyucular, bu yazımızla size Grimm Kardeşlerle ilgili bir Alman masal pulu serisini tanıtacağız.

Batı Almanya PTT İdaresi 1959 yılından bu yana Grimm Kardeşlerin dört masalını dört ayrı seri olarak baştırmıştır. Her yıl sonbaharda çıkan bu seriler GRİMM KARDEŞLERİ ve masallarını pul yoluyla bütün dünyaya tanıtmaktadır.

1785 yılında doğan Jacop Grimm'le, 1786 da doğan kardeşi Wilhelm Grimm Almanya'yı kasaba kasaba, köy köy gezerek halk arasında ağızdan ağıza dolaşan masalları topladılar ve bütün dünya çocuklarının tanıdığı, severek okuduğu «Çocuk ve Ev Masalları»nı 1812 yılında yayınlamağa başladılar.

Grimm Kardeşler yalnızca bu halk masallarını toplamakla kalmadılar, aynı zamanda bugünkü Alman dilinin kurucuları arasına girdiler. Lâtince, Fransızca gibi yabancı dillerin etkisinde kalan Almancanın bağımsız, zengin bir dil olduğunu, halk arasında yaşayan kelimelerin edebiyat alanında da kullanılabileceğini en güzel örnekleriyle ortaya koydular.

Wilhelm Grimm 1859 da, Jacop Grimm 1863 de öldü. Ama Alman ulusu kendi öz dillerini yaşatan, hattâ yaratan bu iki kardeşi hiçbir zaman unutmadı.

GRİMM KARDEŞLER'in birçok masalı dilimize çevrilmiştir. Bugün «Pamuk Prenses ve 7 Cüce», «Kırmızı Başlıklı Kız», «Hansel'le Gretel», «Yüz Yıl Uyuyan Prenses» gibi masallarını bilmiyen, okumayan yok gibidir.

Bu yazımızla size Türkçede fazla tanınmayan ve Alman pul serileri arasında 1959 yılında çıkartılan ALTIN YILDIZLAR adlı masalı sunuyoruz; bakalım beğenecek misiniz.

PUL KÖŞESİ

Hazırlayan:
Arman Atıf KANSU

Altın Yıldızlar

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde annesiz, babasız bir kızcağız vardı. Zavallı kızcağızın oturacağı odası, yatacağı yatağı yoktu. Hattâ üzerindeki giysileri, elindeki bir dilim ekmeği bile ona iyilik seven biri vermişti.

Bütün bu yokluğa karşılık kızcağız gene de sevinçli, çevresindekilere yardımı esirgemez bir kızdı.

Günlerden bir gün küçük kız kendisine yiyecek toplamak için ormana gitmek üzere yola çıktı. Yolda yaşlı, yoksul bir adama rastladı. Adamcağız «Küçük kız, çok açım, bana biraz yiyecek verir misin?» dedi.

Küçük kız elindeki bir dilim ekmeği, ihtiyara uzattı, «Al bunu amca, dedi. Ulu Tanrı seni korusun.»

Ormanın ulu ağaçları artık görülmeğe başlamıştı. Bu sırada karşısına ağlayan, soğuktan üşüyen bir oğlan çocuğu çıktı. Çocuk: «Bana şapkanı versene, başım çok üşüyor.» dedi. Küçük kız başından küçük başlığını çıkarttı, çocuğa verdi.

Artık ormana yaklaşmıştı, hava kararmak üzereydi. Üzerinde giysisi olmayan bir kız çocuğu bir taşın üzerine oturmuş ağlıyordu. Küçük kız hemen üzerindeki eteklığı çıkartarak kıza giydirdi.

Ortalık iyice kararmıştı. Karşısına çıkan, soğuktan titreyen bir kız çocuğuna da üzerinden gömleğini çıkartıp verdi. Nasıl olsa hava kararmıştı, onu böyle çıplak olarak kimse görmezdi.

Bir ağacın kovuğuna sığınmak üzereydi ki, gökten parlak bir yıldızın önüne düştüğünü gördü. Arkasından bir tane, bir tane daha küçük kızın ayakları dibine düştü.

Kızcağız eğildi, bu parlak yıldızcıkları eline aldı. Bunlar altındı ve birbiri ardısıra kızcağızın ayakları dibine düşüyordu.

Küçük kız bütün altınları topladı; bunlar insanlara iyilik yapmağı sevdiği için Ulu Tanrının ona armağanı idi.

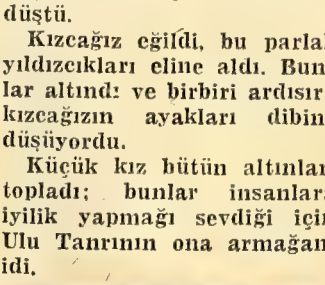

Artık zengin olmuştu, herkese yardım edebilir, güzel bir hayat sürebilirdi.

CENGİZİN SUÇU

Yazan: Nihal Yalaza TALUY

OYNIYANLAR:

CENGIZ	SAMİ
İÇİNDEKİ SES	CENGİZİN BABASI
MÜGE	OYMAK BAŞI
ALTAN	
KAYA	CENGİZİN KARDEŞİ
AHMET	CENGİZİN SINIF
ÖMER	ARKADAŞLARI
FİKRET	KOMŞU ÇOCUKLARI

1 inci Tablo

(Cengizin evinin taraçası. İçeriye açılan bir kapı görünür. Geniş merdivenden bahçeye inilir; bir yol bahçe kapısına gider. Uzaktan Mügenin piyano çalması duyulur. Cengiz merdivenin basamağına oturmuş, çekiçle bir tahta parçasına çivi çakar.)

Cengiz — (İşini bırakarak, hırçınlıkla) Öff... Mügenin şu piyanosu da!... (Seslenir) Müge, kessene azcık ne olur, kafam şişti!

Müge — (Konuşarak, içerden taraçaya çıkar) Sen de her şeyime karışıyorsun, ağabey: «Piyano çalma... şarkı söyleme!...» Dersimi hazırlamasam öğretmenimden azar işiteceğim yarın. Sen okuldan gelir gelmez çekiçinle «Tak-tak-tak» diye kafamızı şişirmiyor musun sanki?

Cengiz — (Yumuşar) Haklısın kardeşim. Git, çalışmana bak. (Kendi kendine) Gerçekten çekilmez oldum ben!

Müge — (Sokulgan) Niye hep öyle üzgünsün, ağabey? Demin annem babama, «Cengizi doktora götürelim bari, çocuğun halini beğenmiyorum...» diyordu. Hasta mısın yoksa?

Cengiz — (Neşeli görünmeğe çalışır) Yo, bir şeyim yok Mügeciğim, turp gibiyim.

Müge — Yoksa derslerin mi pek çok?

Cengiz — Çok, tabii. Orta okula geçince anlarsın. Hadi sen piyanonun başına ben de yarınki derslerime bakayım.

Müge — Hadi (Çıkarken) Ağabey, bu akşam sevdiğin tatlı var. Bil bakalım ne? (Durur, sonra) Ne olduğunu söylemem, sürpriz!... (Güleрek çıkar.)

Cengiz — (Mırıldanarak) Canım hiçbir şeyi çekmiyor artık; hiçbir şeyi...

İçindeki Ses — «Suçlusun da ondan, Cengiz!»

Cengiz — (Dişleri arasından) Ah, şu içimdeki ses yok mu, nereye gitsem hep kulağımda!... (Yapmacık kabadayılıkla) Suçluymuşum... Saçma! Bir kazanın sorumlusu ben olamam.

İçindeki ses — «Yalan, yalan! Yaptığın şeyin suç olduğunu biliyorsun!»

Cengiz — (Heyecanla bağırır) Hayır, istiyerek olmadı bu!

Müge — (Kapıdan başını uzatır) Nedir o ağabey?

Cengiz — Hiç.

Müge — Kendi kendine niye konuşuyorsun, korkuttun beni.

Cengiz — Dersime çalışıyorum.

Altan — (Bahçenin kapısında durarak ıslık çalar).

Müge — Altan geldi. Bak, kapıda...

Cengiz — Evdeyim, gel Altan! (Kardeşine) Hani dersine çalışacaktın, Müge?

Müge — Gidiyorum, (İçeri girerken) Meraklanma, konuştuğunuzu dinliyecek değilim.

Altan — (Bahçe kapısından girer, taraçaya yaklaşır) Kolay gelsin. Çalışıyor muydun?

Cengiz — (İsteksizce) Yo... Önemli bir şey değil... Otur. (İkisi merdivenin basamağına otururlar.)

Altan — Demek takımımızdan ayrılıyorsun, öyle mi Cengiz?

Cengiz — Evet. Kulüpten de, izcilikten de.

Altan — Yazık ediyorsun canım. Oymak başı seni yardımcılığa getirecekti... Yılbaşı tatilinde geziye çıkıyoruz.

Cengiz — (Üzüldüğünü göstermemeğe çalışarak) Bensiz gidersiniz.

Altan — Bir şeye mi kırıldın, Cengiz? (Üzgün) İlk okuldan beri arkadaşız, birbirimizden gizlimiz saklımız yoktu...

Cengiz — (Duygulu) Gene de öyle, Altancığım. Kimseye kırılmadım; başka şeylerle ilgileniyorum şimdi.

Altan — (Merakla) Neyle?

Cengiz — Bunları yapıyorum. (Başiyle yere yığılmış irili ufaklı tahtaları gösterir.)

Altan — A, sahi... burası marangozhaneye dönmüş... Nedir bunlar?

Cengiz — (İsteksizce) Şey.. kuşlar için evcikler... Kışın bahçelere, kırda ağaçlara asılır bunlar.

Altan — Sonra?...

Cengiz — Yuvası olmıyan, göç edemiyen kuşlar acı soğuklarda barınırlar içinde.

Altan — İyi şey bu. Nerden aklına geldi, Cengiz?

Cengiz — Hayvan Dostları kurumunda arkadaşlarım var; onlarla çalışmağa başladım.

Altan — O kuruma girdiğin için mi ayrılıyorsun bizden?

Cengiz — (Kesinlikle) Darılma Altancığım, bugünlük bu kadarını söyliyebilirim.

Altan — Peki kardeşim, nasıl istersen. (Kısa sessizlik) Eh.., eve gideyim bari, yemeğe bekliyorlar... Hoşça kal.

Cengiz — Güle güle canım.

(Altan çıkar)

Cengiz — Ne yapmalıyım? Ne yapmam gerekiyor?...

İçindeki ses — (Fısıltı halinde) «İzci cesurdur. İzci sözlerinde ve hareketlerinde açıktır, doğrudur...» Unuttun mu bunları?

Cengiz — (Öfke ile) İzci değilim artık!... Öff... Dayanamıyacağım, buna son vermem lâzım!... Yarın... Yarın!...

P e r d e

2 nci Tablo:

(Okul bahçesinde konuşma, izci trampetleri. Konuşmalar birden kesilir, okul binasından oymak başı çıkar, izcilere yaklaşır.)

Oymakbaşı — Günaydın arkadaşlar! (İzci selâmı verir.)

İzciler — (Selâmı alarak, hep birden) Sağol!

Oymakbaşı — Arkadaşlar, size üzücü bir haber vereceğim. Çok sevdiğimiz, övündüğümüz, oymakbaşı yardımcısı görevine seçtiğim arkadaşınız Cengiz izcilikten ayrılıyor...

(Çocuklar arasında acınmalar, itiraz sesleri.)

Oymakbaşı — (Devamla) Kararından vazgeçemez misin, Cengiz?

Cengiz — (Yavaş, ama kesin) Hayır, oymakbaşım.

Oymakbaşı — (Duygulu) Sen yavru kurtluktan yetişmiş, örnek bir izciydin, Cengiz; ayrılmanın sebebi neyse açık söyle.

İçindeki ses — «Söyle! Herşeyi söyle... söyliyeceksin!»

Cengiz — Cesaretle) Söyliyeceğim, oymakbaşım. Evet, hepsini söyliyeceğim... (Kısa sessizlik).

Oymakbaşı — İstersen odama gel, orada konuşalım.

Cengiz — Hayır, söylediklerimi bütün arkadaşlarımın duymasını istiyorum, oymak başım. (Sakin konuşmağa çalışır.) Demin söylediğiniz

BİR YANLIŞLIK

Okuyucularımızın gönderdiği mektupların çoğunda Doğan Kardeş'e kitap denildiğini görüyoruz. Gerçekte «Dergi» de «Kitap» da okunan şeylerdir ama, bazı özellikleriyle birbirlerinden ayrılırlar.

Bir dergide çeşitli konuları işliyen hikâyeler, makaleler, resimler bulunur.

Ayrıca dergiler, belirli zaman aralıklariyle çıkarlar. Haftalık, onbeş günlük, dergimiz gibi, aylık olabilirler. Ama kitaplar böyle değildir. Yazılar hazır olunca yayınlanırlar. Ve hepsi satılıp bitinceye kadar yeniden basılmazlar, Doğan Kardeş yayınları arasında çıkan «Halime» «Gümüş Kanat» «Duygulu Dostlar» hep birer kitaptır.

Doğan Kardeş'in ayda bir çıktığını nasıl olsa biliyorsunuz. Bundan sonra yanlışlıkla ona kitap demiyeceğinizi de umuyoruz.

gibi, örnek bir izci değilim ben Oymakbaşım! Türemizin 6-ncı maddesine göre bir suçum var; bir hayvanı... bir kuşu öldürdüm... Şey, tam öldürmedim de ölümüne sebep oldum.

(İzciler arasında fısıldaşmalar duyulur.)

Oymakbaşı — (Kısa sessizlikten sonra) Anlat, nasıl oldu bu.

Cengiz — (Ağır ağır, hecanını yenmeğe çalışarak konuşur) Bu yaz, bir pazar sabahı kardeşimle birlikte plâja gidiyorduk. Baktım, bahçe kapısında mahallemizden iki çocuk bekliyor bizi. Birinin elinde bir kafes, içinde sarı-yeşil tüylü bir papağan vardı... Çocuklar, bu papağan satılık, alır mısın diye sordular. Doğrusu önce almak istemedim. Papağan Müge'nin çok hoşuna gitmişti. Alalım ağabey diye tutturdu. Tam o sırada kuş konuşmağa başlamaz mı?

İzcilerden biri — Ne diyordu?

Cengiz — Good Bye Jimmy! (İzciler hep birden gülerler) Papağanın konuşması hoşuma gitti. O sırada babam da geldi. Biriktirdiğim parayla kuşu almak için babamdan izin istedim. Müge de beni destekledi. Ama babam işten şüphelenmişti. Çocuklara kuşu nereden bulduklarını sordu.

KİM BİLİYOR?

1 — Meyva ile sebze arasındaki fark nedir?

2 — Arı nasıl vızıldar?

3 — DDT nedir? Her yerde kullanmak doğru mudur?

4 — Genişliği yer yer değişen İstanbul boğazının en dar yeri neresidir? Bu uzaklık aşağı yukarı ne kadardır?

Oymakbaşı — Evet. Baban haklı.

Cengiz — Çocuklar «Kuşu Yeşil tepede bulduk» dediler.

Oymakbaşı — İngilizce konuşan bir papağanın yeşil tepede ne işi var?

Cengiz — Babam da aynı şeyi sordu. Meğer İngilizler orada kamp kurmuşlar. Giderken de unutmuşlar papağanlarını.

Oymakbaşı — O zaman başkasının kuşunu da satamazlardı elbette.

Cengiz — Evet. Ama ben bir çare düşündüm. «Babacığım» dedim. «Gazeteye ilân verelim. Sahipleri gelip alıncaya kadar kuş bizde kalsın.» «Babam buna razı oldu. Kuşu satın aldık. Babama papağana iyi bakacağıma dair söz verdim. Tavşandan bıktım ama bundan da bıkmıyacağım dedim... Böylece papağan benim oldu.

Çocuklardan biri — Adını ne koydunuz?

Cengiz — Yeşim! Müge buldu bu adı tüyleri yeşim taşı gibi parlak olduğundan.

Oymakbaşı — Böylece papağana bakmağa başladın.

Cengiz — Evet. İlk günler Yeşim'le çok ilgileniyordum. Yemini, suyunu aksatmadan veriyor, kafesini her gün temizliyordum. Sonra... (Susar).

Oymakbaşı — Sonra, tavşanlar gibi ondan da bıktım...

Cengiz — (Yutkunur) Evet... Neden öyle olduğunu anlatayım, oymakbaşım. Yeşim'e birkaç kelime olsun türkçe öğretmeği aklıma koymuştum. Bütün çabalarım boşa gitti: papağan yeni bir şey öğrenmek şöyle dursun, bildiklerini de söylemez oldu.

Oymakbaşı — Öğretirken hırpaladın belki onu?

Cengiz - Şey... İlkin zevkle çalıştım ama sonraları canım sıkılmağa başladı... bağırdığım oldu Birkaç kere cezalandırdım da... yemsiz bıraktım...

Kaya — (Mırıldanarak) Asıl seni bunun için aç bırakmalı...

Ömer — Küçücük kuş bu... Ayıp!

Cengiz — (Devamla) Beni mi, yerini mi sevmedi Yeşim, bilmiyorum. Yalnız günden güne sessizleşiyor, somurtuyordu Ben de iyice soğudum ondan. Benden çok karde-

YAZISIZ

şim Müge uğraşıyordu onunla...

Oymakbaşı — Hani babana verdiğin söz?... (Kısa sessizlik) Peki, devam et.

Cengiz — Bir gün canım sıkılıyordu. Yeşim'i konuşturmağa çalışayım, dedim.

Ona adını öğretmek istiyordum. Ama bir türlü söylemiyordu. O sırada babam geldi. Elinde bir mektup vardı. Yeşimin sahiplerinden. İlânı okumuşlar. Yeşim'i bize bırakıyorlarmış. Babam bunları sevineyim diye söyledi ama ben hiç sevinmedim.

Çocuklardan biri — Neden?

Cengiz — Söyledim ya. Bıkmıştım. Tam o sırada Müge geldi. Yeşimle konuşalım bakalım dedi. Ben Müge'yle alay ettim. Hiç konuşur mu dedim, bu aksi kuş. Müge kafese eğildi. «Günaydın Yeşim» dedi.

Oymakbaşı — Papağan cevap verdi mi?

Cengiz — Evet!... Hiç ummadığımız halde konuştu. «Günaydın Müge. Günaydın Günaydın» dedi.

Ömer — Senin canın sıkıldı elbette.

Cengiz — Sıkılmaz olur mu? Üstelik az sonra babamla Müge gidince bana «Bıktım senden! diye bağırmaz mı?» Hırsımdan ne yapacağımı şaşırdım. «Nankör kuş» diye bağırarak...

Cengiz — (Sesi heyecandan boğularak) Kafesi açtım... Yeşim ilkin hiç kıpırdanmadı. Tüneğinden kızgın kızgın bana bakıyor, Git, bıktım!» diye bağırıyordu. Kafesi kaptığım gibi...

Altan — (Çığlıkla) Öldürdün mü onu, Cengiz?!...

Cengiz — Hayır... (Duyulur duyulmaz) Sadece kafesi açık pencerenin yanına götürüp bıraktım... Yeşim birdenbire kendini dışarı attı, havalandı... kestane ağacına kondu.

Oymakbaşı — Evet, öldürmedin ama başından atmak istedin.

Cengiz — Hayır... değil... Sadece o an öfkeme kapıldığım için öyle yaptım. Kafeste yaşamağa alıştığı için Yeşim'in geri döneceğini sandım. Oysa o uçup gitti.

Oymakbaşı — Sonra ne oldu?

Cengiz — O akşam evde bir şey söylemedim. Sabah erkenden koruya koştum. Ağaçlardan birinde onu bulup eve götürecektim.

Çocuklardan biri — Uçmuştu, değil mi?

Cengiz — (Duyulur duyulmaz bir sesle) Sadece birkaç tüyünü buldum... Ya hayvanlardan biri ya da gece kuşu parçalamıştı.

Altan — Zavallı Yeşim!...

Başka çocuklar — Yazık... Bunu yapmamalıydın, Cengiz!

Cengiz — Tüylerini hâlâ saklıyorum. (Kısa sessizlikten sonra) Suçum her bakımdan çok büyük, çünkü eve, Yeşim'in kafesini unutarak açık bıraktığım sırada uçtuğunu söylemiştim... O günden sonra dayanılmaz bir acı içinde yaşıyorum. Peşimi bırakmıyan bir ses içimde...

içimde... Suçlusun! Suçlusun! diyordu. Ben de dayanamayıp her şeyi anlattım işte.

Kaya — Cengiz gibi gururlu bir çocuk için bu açıklama kolay olmadı...

Ömer — Suç işledi ama şimdi mertçe hareket etti doğrusu.

Ahmet — Aramızdan ayrılırsa acırım. Ne dersiniz arkadaşlar?

Altan — Öyle... Suçunu açıklaması cezayı hafifletir, değil mi?

Kaya — Evet. Yazık... Cengiz bizim takımdan çıkınca durumumuz kötü olur...

Cengiz — (Sakin görünmeğe çalışarak oymakbaşıya izci usulü selâm verir. Çantasını alıp gitmeğe davranır.)

Oymakbaşı — Nereye Cengiz, yürüyüşe çıkacağız.

Cengiz — Ben... (Yutkunur) Oymakta değilim artık ben.

Oymakbaşı — İzci Töresinin 7-nci maddesini söyle, Cengiz.

Cengiz — «İzci büyüklerinin sözünü dinler...»

Oymakbaşı — Tamam, Sen de sözümü dinleyecek, bize katılacaksın. İşlediğin suçu mertçe açıklamakla affettirdin kendini. Değil mi arkadaşlar?

(Çocukların hepsi oymakbaşıyı sararlar, üç defa «Sağol, sağol, sağol!» diye bağırırken perde iner.)

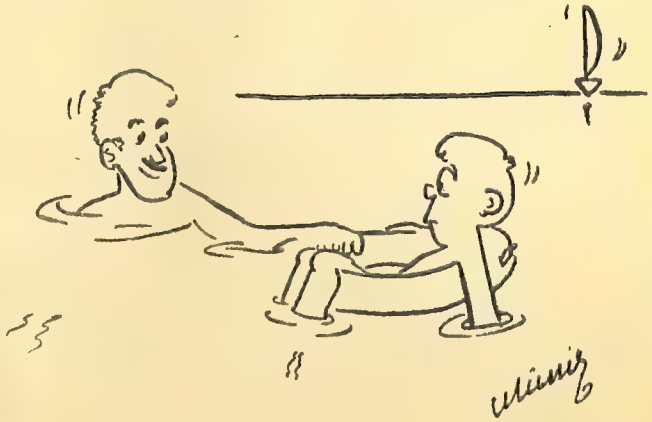

— **Yüzme bilmiyorsun Hasan, ya lâstik patlarsa?**
— **İner tekrar şişirirm.**

TATİL HAZIRLIĞI

Daha nisan ayında tatil hazırlığı düşünülür mü demeyiniz. Tatil — tabiî anladınız büyük tatil demek istiyorum — sizin için okul devresi kadar verimli olsun istersiniz değil mi? Bakın ben size hakim Bay Ahmet'in hikâyesini anlatayım:

O şimdi altmış yaşındadır, iki yıldan beri emekliye ayrıldı. Bay Ahmet Kadıköyün en iyi çiçek yetiştiricisidir. Geçen sabah büyük bir çiçek evi ondan iri karanfiller istedi. Bay Ahmet bahçesinin serinden onları topladı ve şehre gönderdi. O gün akşam üzeri elleri paketlerle dolu olarak otobüsten güleryüzle iniyordu. Bizi görünce, «Ooo yaramazlar, bana yardıma mı geldiniz?» diyerek hepimize, evine kadar taşıyacak bir şeyler verdi. Yolda hep sevinçli sevinçli konuşuyordu. Evine gelince: «sağolun çocuklar» dedi ve sonra Hasan'ın Mehmed'in, Ayşegül'ün ve Çetin'in gözlerinin içine birer birer bakarak «Eee, tatil hazırlığınız var mı bakalım» diye sordu.

Mehmet hemen atıldı: «Ben hergün denize gideceğim, doğrusu denizi çok özledim» dedi. Ayşegül: «Biz belki bir seyahat yapacağız, Antalya'yı, Bodrum'u göreceğiz, dönüşte gördüklerimi size anlatırım» diye cevap verdi. Bay Ahmet «Ya sen Çetin?» diye sorunca, o: «Ben bu büyük tatilde birşeyler öğrenmek istiyorum, onun için tanıdığımız bir marangozun yanına çırak gireceğim» dedi. Hemen ekledi «tabiî yine dinlenmemi ve gezmemi yapacağım, fakat uzun tatillerde hep boş durmak benim canımı sıkıyor.»

Bay Ahmet'in gözleri daha da parlamıştı. «Aferin sana, en iyi yolu sen seçmişsin» diyerek Çetin'in sırtını okşadı. Bizleri etrafında bir halka gibi toplayıp kendi de oturduktan sonra anlatmıya başladı:

«İlkokulun 4 üncü sınıfından beşinciye geçtiğim yılın yaz tatili benim için çok yararlı oldu. Gerçekten o tatilde çok şeyler öğrendim? O zamanı hiç unutmam. Tatilin ilk günleri ben de herkes gibi gezdim, tozdum, yorgunluğumu çıkardım. İki hafta böyle geçti, fakat yavaş yavaş canım sıkılmağa başlamıştı. Bu hal belki sizin de başınıza gelmiştir.» Biz, «Evet hep

öyle oluyor» diye hep birden bağırdık. Bay Ahmet devam etti: «Bir sabah bahçede çok güzel karanfillerin açtığını gördüm ve dayanamayıp bir tane kopardım. Çarşıya gidip gelirken koklarım diye düşünmüştüm. Çarşıda evin siparişlerini aldıktan sonra tanınmış bir çiçekevinin önünde durup bir de onların karanfillerine bakayım dedim. Ne göreyim, onların karanfilleri benimkinden ve bizim bahçedekilerden daha iri ve güzel değil mi? O sırada kapıda duran dükkân sahibi benim elimdeki karanfili işaret ederek, aferin küçük, eğer sen yetiştirmişsen başarı sayılır, dedi. Ben hemen atıldım, ben sadece biraz ilgi gösterdim dedim. Dükkâncı sözlerine devam etti, çiçek yetiştirmek çok güzel bir meslektir, bunun da kitapları vardır ve iyi öğrenilirse insan bu yoldan hayatını kazanabilir. Sen akıllı bir çocuksun, seni bizim bahçeye çırak alalım, orada çiçekçiliği öğrenirsin. Ben sevine sevine kabul ettim ve yaz tatilimin çoğunu o bahçede geçirdim. O günleri andıkça şimdi bile içim sevinçle dolar. Neler, neler öğrendim bilseniz. Tabiî bir yandan da okumama devam ediyordum. İlkokul bitti, orta okul tatillerini de hep o çiçekçide çalışarak geçirdim. Çiçek yetiştirme konusunda birçok kitaplar da okuduğumdan yeni yeni bilgiler ediniyordum.»

Bu sırada Mehmet atıldı: «Pekiyi Ahmet amca neden çiçekçi olmadınız?» diye sordu. Bay Ahmet, «Haklısın oğlum, ama bizim zamanımızda bu gibi işlere, çok yanlış olarak, önem verilmezdi. Bu yüzden hukuk tahsil ettim. Hakim ve avukat oldum. Şimdi ise emekliliğimde çiçekçilik yapıyorum, hem eğleniyorum, hem para kazanıyorum» diye cevap verdi.

Hepimiz oradan sevinçle ayrıldık. Aklımızda bu büyük tatili geçirmek için bir iş yerinde çalışmak fikri iyice yerleşmişti.

BİR MASAL BABASI

Akıllı Köle

YILLARCA önce eski Yunan'da çok, pek çok akıllı bir köle vardı Parlak zekâsı kendisine hem hürriyet hem de ölmez bir ün kazandırmıştı.

Eski devirlerde yaşıyan kölelerden çok azı hürriyetine kavuşmak fırsatını ele geçirebilmiştir. Hele içlerinde dünya çapında ün kazananları parmakla sayılabilecek kadar azdır.

Ama hikâyemizin kahramanı uzun yıllar öncesi eski Yunanda yaşamış olan ufak tefek çelimsiz bir köle bunların her ikisine de ulaşmasını başarmıştır.

Bu adam, bir sürü kölesi bulunan zengin bir tüccarın hizmetindeydi. Günlerden bir gün çelimsiz kölenin efendisi mallarını satmak için uzakça bir kasabaya gitmeğe karar verir. Kölelerinin içinden yirmisini seçer onları bir araya toplıyarak kendilerine şöyle der:

«Hayli uzun bir yolculuğa çıkıyoruz. Şurada beraberimizde götürmemiz gereken mallar duruyor. Herkesin taşıyabileceği çuvalı seçmesine izin veriyorum. Yalnız şunu da aklınızdan çıkarmayın. Şimdi seçtiğiniz yükü malları satacağımız yere varıncaya kadar taşımak zorundasınız. Arada başkasınınkiyle değiştiremezsiniz. İşte size yirmi çuval. Haydi kararınızı verin.»

Birdenbire ortalık karıştı. Köleler az yük taşımak düşüncesiyle en ufak çuvalları kapışmağa başladılar. Bu arada bu kargaşalığa katılmıyan bir tek kişi vardı: Çelimsiz köle. O bir kenara çekilmiş sessiz sessiz herkesin çuvallarını seçmesini bekliyordu.

Az sonra ortalık yatışınca, geride kalan çuvala doğru yürüdü. Bu çuvalların en büyüğü en ağırıydı. Hemen hemen adamın boyuyla birdi. Herkes onun itiraz edeceğini beklerken o hiç istifini bozmadan çuvalı sırtlandı ve arkadaşlarının arasına katıldı.

Otekiler onun bu haline katıla katıla gülüyorlar ve şöyle alay ediyorlardı.

«Dünyada şu bizim minik hikâyeciden daha aptalı var mıdır acaba? Şaşkın şaşkın bakınırken çuvalların en büyüğü sana kaldı. O koca yol boyunca taşı da aklın başına gelsin.»

Çelimsiz köle ağır çuvalın altında iki büklüm olmuş, dengesini bulmağa çalışırken bir yandan da gülerek,

«Nasıl olsa» diyordu. «Bunu içimizden birisi taşıyacaktı. Üstelik bu çuval bir bakıma sihirli de. Çok geçmeden hepiniz bunu seçmediğinize pişman olacaksınız.»

Bu sözler üzerine arkadaşları kahkahalar attılar.

«Sen hiç merak etme» dediler. «Biz çuvallarımızdan memnunuz. İçimizde kötü durumda olan biri varsa o da sensin. Az sonra sızlanmağa başlıyacaksın.»

Küçük kafile dağlar arasından geçen çok bozuk bir yoldan yürümek zorundaydı. Hattâ ona yol bile demek doğru değildi. Gidile geline ayakla açılmış bir izden başka bir şey değildi. İkide bir kıvrılıyor tepelerden geçiyor, kayboluyordu.

Aradan günler geçmişti. Artık yükleri büsbütün ağır gelmeğe başlıyan köleler iğri büğrü dağ yolunda ilerlerlerken garip bir şeyin farkına vardılar. Çelimsiz kölenin çuvalı hayli ufalmıştı! İlkin gözlerinin yanılmış olabileceğini düşünerek aldırış etmediler. Fakat çuvalın gün geçtikçe biraz daha küçüldüğünü görünce çelimsiz kölenin kocaman çuvalı almakla ne kadar yerinde bir iş yaptığını anladılar. Çünkü boyuyla bosuyla alay ettikleri arkadaşları yiyecek torbasını seçmişit. Bu yüzden de her öğünden sonra çuval biraz daha hafifliyordu.

Yolculuğun sonuna doğru yükü büsbütün azaldı. Kasabaya vardıklarında, arkadaşları ağır yükler altında ter dökerken çelimsiz köle elindeki boş çuvalı iki yana sallıya sallıya rahat rahat yürüyordu.

Zengin tüccar bu ve bundan sonraki bazı olayları gördükten sonra, bu çelimsiz adamın parlak zekâsına hayran kalarak onu azat etti.

Diğer köle arkadaşları bu habere çok sevindiler ama aralarından ayrılacağı için bir yandan da üzülüyorlardı. Bir defa bu ufak tefek adam keskin zekâsıyla onları karşılaştıkları birçok güçlüklerden kurtarmıştı. Sonra çıktıkları uzun yolculuklarda onlara tatlı masallar anlatarak yorgunluklarını da unuttururdu.

Hürriyetine kavuşan köle çok geçmeden bir takım sıkıntılarla karşılaştı. Ömrü boyunca kölelik ettiğinden elinde, ekmek parasını çıkarabileceği hiçbir sanatı yok-

tu. Yalnız elinden bir şey geliyordu: Hikâye anlatmak. Bu işte kendisiyle kimse boy ölçüşemezdi. Geçimini sağlamak için kasaba kasaba dolaşarak çarşılarda pazarlarda yiyecek karşılığında hikâyeler anlatmağa başladı.

Kısa zamanda bütün Yunan'da tatlı ve güzel hikâyeler anlatan bu adamın adını duymıyan kalmadı.

Günün birinde Lidya Kıralı Krezüs kendisini sarayına davet ederek onu saray hikâyecisi yaptı. Artık bu sırada, küçük köle sokak köşelerinde titreye titreye uyumaktan, karnını doyurmak için yeni hikâyeler anlatacağım diye durmadan kafasını yormaktan bıkıp usanmıştı. Hemen kıralın hikâyecisi oldu ve masal kahramanları hayvanlar olan öğretici hikâyeleriyle âsilleri eğlendirdi. Onun bu hikâyelerinde hayvanlar tıpkı insanlar gibi davranır ve konuşurlar, her hikâye sonunda dinleyene ders verir veya bir şeyler öğretir.

Çelimsiz köle durmadan bu hikâyelerden anlatıyor etrafındakiler de bıkıp usanmadan, büyük bir ilgiyle kendisini dinliyorlardı.

Daha sonraları, matbaanın bulunmasıyla kitaplar bollaştı. Bu arada hiç okuma yazma bilmiyen kölenin de hikâyeleri basıldı. Bu özel hayvan hikâyeleri kapışılarak okumağa başlandı.

İyi yürekli, parlak zekâlı çelimsiz köle dünyanın en iyi hikâyecilerinden biriydi.

Hikâyede sözü edilen bu masalcı başının kim olduğunu bulabildiniz mi acaba Esop.

Esop'un hayvan hikâyeleri dünyanın her tarafında sevilerek okunan kitaplar arasındadır. Ölümünün üstünden uzun yıllar geçmesine karşılık hikâyelerini bugün bile seve seve okuyoruz.

Derleyen:
Gülen OKTAY

Kim Biliyor'un Cevapları

1 — Bu soruya kesin bir cevap vermek hayli güçtür. Çünkü herkesin görüşüne göre değişir. Eğer bitkileri besin olarak ele alırsak, sebzeler çoğunlukla pişirilerek yenilen yiyeceklerdir. Büyük bir kısmı bir yıllık bitkilerdir. Yazın ürün verirler, kışın ölürler.
Yiyeceklere bakılarak yapılan bir sınıflandırmaya göre meyvalar çiğ olarak ve yemekten sonra yenilirler. Genel olarak uzun ömürlü ağaçlarda yetişirler. Yalnız çilek bu tanıma uymaz. Meyva mutlaka bir çiçeğin ürünüdür. Sebzelerin çoğunda olduğu gibi kök veya yapraklardan elde edilmezler. Sebzelerle meyvalar arasında kesin bir ayırma yapmak güçtür. Bilim bakımından meyva, bitkinin tohumlarının geliştiği kısımdır. Bu açıdan fasulye, bezelye, bakla da elma armut gibi birer meyvadırlar.

2 — Arılar kanatlarını hızla birbirine sürterek bizim vızıltı şeklinde duyduğumuz sesi çıkarırlar. Kovanlarda, işçi arıların bir kısmı, içerde hava akımını sağlamak için kanatlarını oynatarak durmadan vızıldarlar. Buna da sebep yeni yapılan peteklerdeki balmumunu kurutmaktır.

3 — DDT 1939 yılında bir Alman kimyacısının hazırladığı çok kuvvetli bit öldürücüsüdür. İkinci Dünya savaşı sırasında Amerikan Ordusu Napoli'de çıkan bir tifüs salgınını bu madde yardımıyla başarıyla bastırdıktan sonra dünyanın her tarafında kullanılmağa başlanmıştır. DDT, maddenin kimya dilindeki uzun adının Dichloro-Diphenyl-Trichloroethane baş harfleridir. Toz halinde kullanılabildiği gibi gaz veya su içinde eritilerek püskürtülür de.
Bit başta gelmek üzere, insan ve hayvanlara zararlı birçok böcekleri yok edecek kadar kuvvetlidir. Duvarlarına DDT sıkılmış bir odada üç ay sineklerin barınamadığı görülmüştür. Uçaklardan bataklıklar üstüne serpilerek sivrisineklerin öldürülmesinde de kullanılmıştır. Fakat, böyle geniş çapta kullanılması, pek doğru değildir. Çünkü bu arada bal arıları gibi yararlı hayvanlar da ölüp gitmektedir. Ayrıca balıklar hattâ kedi köpek memeli hayvanları da zehirlemektedir. Bu yüzden hayvanlara yedirilecek tahılın DDT lenmesi doğru değildir.

4 — En dar kısım ortada Rumeli ve Anadolu hisarları arasındadır. 700 m. kadardır.

1861 - 1938
GEORGES MELIES
1875 yılında, Paris'de «Louis le Grand» lisesinde.
Melies, ne yapıyorsunuz oyle sıra kapağının ardına saklanıp?
Demek buydu! Ders sırasında karton kuklalar yapıp eğlenmekten utanmıyor musunuz? Bu gidişle bir soytarıdan başka bir şey olamıyacaksınız!
Soytarı ha? Hiç de tatsız bir meslek değil galiba
(★)
Birkaç yıl sonra, Georges, ingilizcesini ilerletmek üzere geldiği Londra'da.
Hokkabaz! Bayılırım hokkabazlara!
DAVID
Hop! İşte şapkadan bir tavşan çıktı
Adam çok hünerli. Ama numarasını farkettim galiba.
Otelıne dönünce.
Hop! İşte şapkadan bir şamdan çıktı Hüneri kavramam bir saat sürdü
Fransa'ya, evine dönünce...
Evlatlarım, artık dinlenmeye karar verdim. İşlerimi size bırakıyorum
Bızı düşünmene sevindim babacığım Ama ben Fabrikadaki payımı Henri'yle Gaston'a veriyorum. Ben sanatkâr olmağa karar verdim.
Georges Çıldırdın mı
Méliès ilk olarak «Musée Grevin» de «Acayıplikler salonu»nde karısıyla gösteriler yapmağa başladı

1888 de ünlü «Hayaller tiyatrosu» nu açtı...
Canlı kartlarımızdan sonra şimdi de...
Baylar, bayanlar, sizlere dünyanın en uzak köşelerinden ışıklı resimler göstereceğiz
İşte meşhur Bali dansözleri... Ne yazık ki, hareketli fotoğraflarımız yok!
Enerjik, yılmak bilmez bir insan olan Méliès, programını zenginleştirmek için durmadan yeni şeyler arıyordu. Aynı zamanda iyi bir ressam olduğundan komik çin hikâyelerini resimliyor, seyircilere projeksiyonla göstererek bir yandan da anlatıyordu
Sonunda bir gün, 28 Aralık 1895 de. Capucine bulvarında.
SİNEMATOGRAF
LUMIÈRE KARDEŞLER IŞIKLI CANLI RESİMLER
GRAND KAFE'de HİNT SALONUNDA
Resimlerin canlı olduğu doğru mu?
Evet Mösyö. Gerçekten canlı!
Giriş 1 Frank
Az sonra. Küçük karanlık salonda. Yeryüzünde ilk defa...
İnanılmaz bir şey bu.
Film bitince...
Mösyö Lumière, icadınızı satın alıyorum!
Kendinizi mahvetmek mi istiyorsunuz? İcadımızın ticari hiçbir değeri yok.
Ama bizim icadımız satılık değil ki.
Méliès'den başka kimse sinemanın büyük imkânlarını göremiyordu.
Harikulâde! Yıllardır aradığım buydu.

Méliès fikrinden kolayca caymayacak insanlardan değildi
Bu defa başardım galiba
Canlı fotoğraflar çekebilecek makineyi nihayet yaptım. Sen film buldun mu?
Fransa'da yok İngiltereye ısmarlamak zorunda kaldım
Birkaç hafta sonra...
Öf. Amma güçmüş bu filmleri teker teker delmek..
Lumière kardeşlerin en büyük hataları rastgele şeylerin filmini çekmeleriydi. İlgi çekici konular bulmak gerekiyor
Méliès kendi sihirbazlık hünerlerini filme aldı..
RRRRRR
Sonra hayali konularla ilgili filmler çevirdi Bunlardan en ünlüsü «Şeytanın Sarayı» idi
Bir sabah Opera meydanını filme alırken...
Hay allah! Manivela bozuldu.
Dur Şimdi düzeltirim.
Oldu Devam et
O akşam. Filmler banyo edilince...
Gelin bakın Mösyö Méliès! Ne kadar komik olmuş.
Herkesi şaşırtabiliriz bununla Otobüs birdenbire, fayton oluyor! Sinemada böyle bir sürü hile yapılabilir

Méliès «Montreuil-Sous-Bois» daki arazisinde dünyanın ilk film stüdyosunu kurdu Her işi kendisi yapıyor, dekorları kostümleri önceden çiziyordu
Aydaki insanlar böyle olacak
Sinema bileleri ile çevrilen ilk film «Aya yolculuk» tu
RRRRRR
Bugün bilinen sinema bilelerinin hemen hepsini bu ilk büyük sinemacı keşfetmiştir
Şimdi ben ne yapacağım?
Sen deniz kızısın Bu akvaryumun arkasında duracaksın Filmi seyredenler, deniz altında çektiğimizi sanacaklar....
Böylece Méliès bugünkü sinemanın bütün temellerini kurmuştu O sırada I Dünya Savaşı patladı
Evet Bu binalar uygun.
Ama stüdyom olmayınca, ben mahvolurum!
Çok üzgünüm Mösyo, ama binanıza askeri makamlarca el konmuştur
Méliès 60 yaşına gelmiş olmasına rağmen «Varyete tiyatrosunu» kurdu Ama parasızlıktan tiyatro hemen kapandı.
Kapanmıştır
Sonunda, bu büyük sinema öncüsü Montparnasse Garında oyuncak satarak geçinmek zorunda kaldı
OYUNCAK
1932 de Sinemacılar Sandikası, bu sanata yaptığı büyük hizmetlerden ötürü Méliès'e bir maaş bağladı. Böylece bu büyük sinemacı ömrü ün son yıllarını rahat geçirdi
SON

İPEKTÜYLE BONCUKGÖZ

İPEKTÜYLE Boncukgözün evlenme törenine gelen bütün davetli fareler gelinle damadı biribirlerine pek yakıştırmışlardı. Onları tebrik ederken birarada uzun bir ömür sürmelerini, beraberce mutlu olmalarını, iyi geçinmelerini dilediler. Mevsim yaz olduğu için İpektüy ve Boncukgöz hemen kendilerine bir yuva yapmayıp önce balayı seyahatine çıkmağa karar verdiler ve düğünden sonra şehrin dışına, kırlara, ormanlara gezmeğe gittiler

Her ikisi de hayatlarından pek memnundu. Kırlarda, tarlalarda, yüksek otların, çalıların arasında kimseye görünmeden rahatça gezebiliyor, bol bol yiyecek bulabiliyorlardı. Kâh tarlalarda ekin toplıyarak, kâh köylerde tavuk kümeslerine dalıp yumurta aşırarak kendilerine mükemmel ziyafet sofraları hazırlıyorlardı. Böylece günler haftalarca şen, kaygısız gezdiler, eğlendiler. Fakat Boncukgöz zamanla bu göçebe hayatından bıkmağa başladı. Bir gün: «Karıcığım, artık kendimize bir yuva yapıp bir yere yerleşsek iyi olur. Önümüz kış. Şimdiden biraz da erzak toplayıp bir kenara koymalıyız.» dedi. Fakat İpektüy hiç oralı olmadı. «Aman sen de, hele kış gelsin, nasıl olsa barınacak bir yer buluruz. Biz şimdi günümüzü hoş geçirmeğe bakalım. Bu gençlik bir daha geri gelmez» diye cevap verdi. Boncukgöz endişe içinde başını iki yana salladı ama karısını kırmamak için sesini çıkarmadı.

Böylece bir süre daha avare hayatlarına devam ettiler. Nihayet birdenbire güz geldi ve genç çift bir gece yağan şiddetli yağmurda iliklerine kadar ıslanarak fena halde üşüdükten sonra, kendilerine barınacak bir yer aramağa çıktılar. Zavallı İpektüy pek fena durumdaydı Soğuktan tir tir titriyor, durmadan inliyordu. Bu yüzden ev aramak için fazla dolaşamadılar ve Boncukgöz ilk önüne çıkan açık bodrum penceresinden içeri dalarak karısını da peşinden sürükledi. Bodrum dar, karanlık ve pisti, fakat hiç değilse kuru ve sıcaktı. Dibi çıkık sapı kopuk eski bir sepet kalıntısı da ideal bir yuva sayılırdı. Şimdi iş yiyecek bulmağa kalmıştı. İpektüy yerine yerleştikten sonra Boncukgöz karınlarını doyurabilecek bir şeyler aramağa çıktı. Fakat evin ne mutfağında ne kilerinde hiçbir şey bulamadı. Yalnız yemek masasının altında birkaç ekmek kırıntısı ve çöp tenekesinde de bir avuç zeytin çekirdeği vardı ki bunlar da İpektüyü memnun etmekten çok uzaktı. Ümitle ertesi günü beklediler, fakat anlaşılan bu evde oturan insanlar çok yoksuldular, çünkü evin erkeği akşamları ne getirse hemen silinip süprülüyor, geriye bir farenin açlığını giderecek hiçbir şey kalmıyordu.

Böylece birkaç gün geçti. İpektüy her fırsatta: «Ah nedir benim bu başıma gelenler. Babamın evinde en güzel yiyeceklerden bol bol yerken evlendikten sonra açlıktan öleceğim aklıma gelir miydi?» diye şikâyet ediyor durmadan ağlıyordu. Boncukgöz onu yatıştırmağa çalıştı: «Ne yapalım karıcığım. Eğer vaktiyle kendimize bir ev arasaydık böyle önümüze çıkan ilk bodrum deliğine dalmaz, daha rahat ve zengin bir yer bulurduk. Ama sen gezmekten bir türlü vazgeçmek istemiyordun» dedi.

İpektüy bu sözlere kızdı: «Bu perişan halimde bir de bana sitem mi edeceksin. Suçu bana yükleyeceğine gidip bize daha iyi bir yer arasana. Sen ne biçim aile erkeğisin?» diye çıkıştı.

Bu sözler Boncukgöze pek dokunmuştu. Havanın kötülüğüne bakmadan hemen bodrum deliğinden sokağa

fırladı. Az kalsın oradan geçmekte olan bir kediye yem olacaktı. Bereket versin ki çevik ve atik bir fareydi ve birkaç şaşırtmacadan sonra düşmanını geride bıraktı. O gün buna benzer binbir tehlike atlatarak bütün şehri dolaştı, sonunda bulundukları evin yakınlarında bir yer buldu. Bu bir bakkal dükkânının ardiyesiydi. Tahta binanın duvarındaki bir budak deliğinden içeri girdiğinde duyduğu kokulardan neredeyse sarhoş olacaktı. Burada neler vardı neler... Un, şeker, pirinç, patates, fasulya çuvalları, Zeytinyağı, peynir tenekeleri, raflarda salça kavanozları, sabunlar, say say bitmez... Boncukgöz karısının en sevdiği yiyeceklerden yanına alarak hemen yuvalarına döndü ve gördüklerini anlattı. Sonra şöyle dedi: «Bana kalırsa biz gene burada oturalım, çünkü burada bizi kimse rahatsız etmez. Ben her gün o ardiyeye gider buraya yiyecek taşırım. Böylece kışı geçirir seneye de kendimize daha güzel bir yer ararız.»

İpektüy buna razı oldu. Zaten şimdi başka bir yere taşınmağa üşeniyordu. Boncukgözün getirdiği yiyecekleri güzelce yedi ve biraz kendine geldi. Böylece günler geçti. Boncukgöz her gece ortalıktan el ayak çekildikten sonra ardiyenin yolunu tutuyor, budak deliğinden içeri dalıp, karısının canı neyi çekiyorsa ondan bol bol yüklenip getiriyordu... İpektüy de rahat yuvasında bütün gün oturup kocasının getirdiği nefis şeyleri yiyerek günden güne şişmanlıyordu. Ne var ki bir zaman sonra rahat ona batmağa başladı. Kocasına teşekkür edecek yerde sık sık aksileniyor, kâh peynirin tuzlu olduğundan, kâh pirincin küf koktuğundan şikâyet ediyor, hiçbir kusur bulamazsa da, ya doymadığını veya midesini bozduğunu ileri sürerek suratını asıyordu. Boncukgöz onun gönlünü etmek için her gün ardiyede başka bir çuval deliyor, yeni bir sandığın köşesini kemiriyor, rafları altüst ederek karısının hoşuna gidecek bir yiyecek bulmağa çalışıyordu.

Bir gün gene İpektüy kocasının getirdiği yiyecekleri midesine indirdikten sonra: «Bugün de bula bula bunları mı getirdin?» diye söylendi. «Bunlar benim dişimin kovuğuna bile gitmez. Sen herhalde o ardiyede bulduğun güzel şeyleri kendin âfiyetle yiyorsun, bana da kötülerini getiriyorsun Ama ben artık kararımı verdim. Bir daha sefere seninle beraber gideceğim.»

Boncukgöz bu sözlere çok gücendi ise de sesini çıkarmadı. Ertesi gece İpektüyü de yanına alarak ardiyenin yolunu tuttu Fakat son zamanlarda İpektüy fazlaca semirdiğinden duvardaki budak deliğinden sığmadı. Onu biraz kemirip genişletmek zorunda kaldılar Nihayet beraberce içeri daldılar... İpektüy her tarafta dizili çuvalları, sandıkları, tenekeleri görünce deliye dönmüştü. Oradan oraya koşuyor, her gördüğünden tadıyor, bir yanda bir şey kemiriyor, sonra onu yarım bırakıp öte yanda gördüğü başka bir şeye saldırıyor, ardiyenin altını üstüne getiriyordu. Boncukgöz onun bu haline o kadar şaşırdı ki kendi karnını doyurmayı bile unuttu.

Bir aralık İpektüy raflarda dolaşırken orada dizili duran kavanozlardan birini devirdi ve ardiyede müthiş bir gürültü koptu. Dükkânın üstündeki evinde uyumakta olan bakkal bu gürültüden uyandı ve eline kalın bir sopa alarak çoktandır ardiyesini didik didik eden fareleri öldürmek için merdivenlere koştu. Boncukgöz merdivenden inen ayak seslerini duyunca başlarına gelecekleri anlamıştı. Karısına: «Hemen kaçalım yoksa halimiz haraptır.» diye bağırdı. İkisi de duvardaki budak deliğine koştular. Fakat İpektüy o kadar çok yemişti ki, kalınlaşan gövdesi delikten sığmadı, yarısı dışarda, yarısı içerde olmak üzere sıkışıp kaldı. O sırada bakkal elinde bir fenerle ardiyeden içeri girerek budak deliğinde çırpınmakta olan İpektüyün

(Devamı S. 50 de)

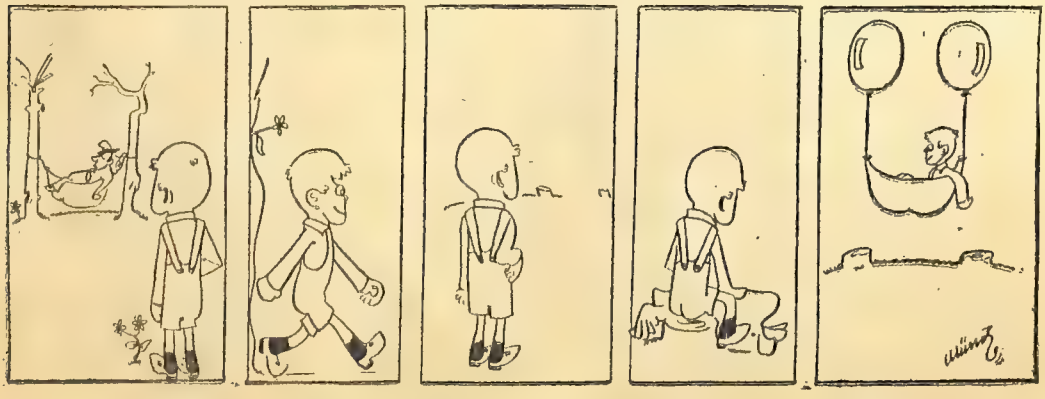

BİZE YAZI YOLLIYAN KARDEŞLERİMİZE

Sevgili çocuklar,

Her hafta 50'ye yakın okuyucumuz dergimizde yayınlanması isteğiyle şiirlerini, yazılarını, bulmaca ve karikatürlerini yolluyorlar. Bu yazıları dikkatle okuyor, en çok beğendiklerimizi de «Kardeşlerimizden Yazılar» sayfasında yayınlıyoruz.

Bazı kardeşler yazıları yayınlanmadığı için üzülüyorlar. Doğrusu biz de üzülüyoruz. İstiyoruz ki, kardeşlerimiz bize birbirinden güzel şiirler, yazılar yollasınlar. Dosyalarımız yayınlanmak için sıra bekliyen güzel yazılarla dolsun.

Onun için bütün kardeşlerimize bazı şeyleri yeniden hatırlatmayı faydalı buluyoruz.

ŞİİRLERİNİZİN KONUSU

— Şiirlerinizin hemen hemen dörtte üçü «kış, ilkbahar, kedim, Atatürk, Annem, Okul, Öğretmen,» konularında yazılmış... Ama Doğan Kardeş'te bu konularda o kadar çok şiir yayınlandı ki! Şimdiye kadar yazılanların hepsinden daha güzel bir «kış,» ya da «Atatürk» şiiri yazabilirseniz, olur. Ama bunu yapamıyorsanız ille de böyle şiirler yazmaya uğraşmayın... Başka konularda yazın. Evinizde, sokakta, okulunuzda gördüğünüz başka şeylerin, ya da düşündüğünüz şeylerin şiirlerini yazın.

YAZIŞ TARZINIZ

— Sonra yazılarınızın konusu ne olursa olsun anlattığınız şeyler hep birbirine benziyor... İşte bir örnek; Kardeşlerimizden çoğu bize aşağı aşağı yukarı şöyle şiirler yolluyorlar:

KANARYAM

Benim küçük bir
kanaryam var,
Rengi sarı,
Güzel güzel ötüyor,
Ben kanaryamı çok
severim.

Gördüğünüz gibi hep bildiğiniz şeyler. Hiç de güzel değil. Yazdığınız konu ne olursa olsun onu başkalarından duyduğunuz gibi değil, kendiniz nasıl görüyorsanız öyle yazın. Hiçbir çocuğun kanaryası başkasınınkine benzemez. Her çocuk kanaryasını başka bir gözle görür. İşte buna dikkat edin. Yazdığınız şeyler doğru, gerçeğe uygun ama değişik olsun.

DİLİNİZ

— Sonra diliniz! Bazı kardeşlerimizin yazıları adeta türkçeye benzemiyor. Cümleleri yanlış kuruyorlar, kelimeleri yanlış kullanıyorlar. İşte bir örnek:

«Bir bilseniz ben köpeğimi ne kadar severim bilemezsiniz» diyor bir kardeşiniz yazısında. Hiç olur mu? Ya «Ben köpeğimi ne kadar severim bilemezsiniz» demesi gerekirdi, ya da «bir bilseniz ben köpeğimi ne kadar severim» demesi Daha böyle nice yanlışlar var. Kelimeleri de sık sık yanlış yazıyorsunuz... «Herkes» diyeceğinize «Herkez», «Y a l n ı z» diyeceğinize «Yanlız» diyorsunuz. Hele bilmediğiniz arapça farsça kelimeleri hiç kullanmayın. «Acı» kelimesi varken «Istırap», «Duygular» kelimesi varken «Hissiyat» diye yazmayın.

Sonra şiirlerinizi vezne kafiyeye uyduracağım diye zorlayıp acayip mısralar yapmayın.

Kısacası sizlere öğütlerimiz şunlar:

Yazılarınızı değişik konularda yazmaya dikkat edin. Yapmacıksız, sade, kendi duyduğunuz gördüğünüz gibi, özentisiz yazın. Güzel türkçe ile kurun cümlelerinizi, yanlış şeyler yazmayın. Bakın hepinizin tanıdığı İdil Özerdem kardeş bir yıldır şiir yazıyor. Okula da yeni başladı. Bu sayımızda gördüğünüz «Uçan Deniz Kızı ile Yürüyen Güneş» şiirini yeni yazmış. Gerek konusu, gerek işlenişi bakımından değişik, güzel bir şiir. Siz de tıpkı onun gibi yazın demek istemiyoruz... Ama İdil kardeş gibi, içinizden nasıl geliyorsa öyle yazın. Beylik konularda yazmayın.

Yazılarınızı yazdıktan sonra tekrar tekrar okuyun. Yanlış yazmışsanız düzeltin. Bize sonra yollayın.

Umarız gelecek aylarda böyle kardeşlerin sayıları çoğalır. Biz de onların şiirlerini, hikâyelerini sevinçle basarız.

Hepinize şimdiden başarılar...

DOĞAN KARDEŞ

UÇAN DENİZ KIZI ve YÜRÜYEN GÜNEŞ

Bir deniz kızı varmış denizler ülkesinde,
Her tarafı pek güzelmiş,
Saçları uzun uzunmuş,
Kendisi denizin üstünde olsa bile
Saçları tâ denizin dibine kadar inermiş.
Gözleri mavi maviymiş,
Dudakları kırmızıymış
Saçları sarıymış.

Bir tane de yürüyen güneş varmış.
Bir anne güneş varmış,
İki tane de yavru güneş varmış,
Yürüyen Güneş, baba güneşmiş.

Deniz kızı bir gün, bir kuş görmüş,
Kuş uçuyormuş,
Kanatları süslü süslüymüş.
Deniz kızı onun yanına gitmek istemiş.
Kuş çok yüksekteymiş,
Deniz kızı uçamazmış.
Ama kuşu da çok beğenmiş.

Güneşe yalvarmış:
«Ne olursun, beni kuşun yanına götür,
«Sana hediye veririm
«Seni denize sokarım,» demiş.
Güneş de «olur» demiş,
Ona kanatlar takmış.

Deniz kızı sevinmiş,
Uçmuş göklere.
Güzel kuşun yanına gitmiş,
Kuşla arkadaş olmuş.
Denizin içinden süsler getirmiş ona.
Midyeler, şeytan minareleri, yosunlar,
Parlak taşlar getirmiş
Kuşa takmış,
Kuş da çok sevinmiş...

İdil ÖZERDEM

İdil Özerdem

SAZAN BALIĞI

Yaz tatilinde
Ada çiftliğindeyiz.
Dört yanımız sularla çevrili.

Kıyıdayız
Elimizde serpme.
Küçük balıklara acıyoruz
Büyük balık tutacağız.

Attık serpmeyi sulara.
Yavaş yavaş ipini çektik.
Bir sazan balığı çıktı.
İri pulları vardı
Gümüş gibi parlıyor
Sanki «bırakın beni» diye çırpınıyordu.

Yazık diye bıraktık onu.
Büyük bir sevinçle sıçradı
Sularda kayboldu.

Nevin YAŞAR

BİRAZ DA TARİH

Daha padişah olmadan önce girdiği savaşlardaki yararlıklarından ve kahramanlıklarından ötürü «Yıldırım» diye anılan I. Beyazıt, babasının Kosova meydan savaşında bir sırplı tarafından öldürülmesi üzerine, hemen oracıkta sultanlığa geçti. Dördüncü Osmanlı padişahı olan Yıldırım'ın, tahta çıkınca ilk işi, kardeşi Yakup Çelebi'yi öldürmek oldu. Yakup Çelebi, babasının ölümünden habersiz, savaş meydanında at koşturmaktayken Beyazıt, adamlarına şu emri verdi:

— Onu bulun ve baban seni çağırıyor!... deyin!...

Bunun üzerine, yeni padişahın çadırına getirilen Yakup Çelebi, bir anda ortadan kaldırıldı. Böylece, bu büyük hükümdar, asker tarafından çok sevildiği için ileride taht ve saltanat kavgalarına yol açar korkusiyle, Yakup Çelebiyi yok ederek Osmanlı padişahları arasında kardeş öldürme göreneğinde ilk kötü adımı atmış oldu.

Bununla beraber, Beyazıt, yararlıklarını padişah olduktan sonra da gösterdi; hem çok büyük ölçüde... Sırbistan'ı olduğu gibi ele geçirdi ve Türkiye'ye bağladı. Dağınık Anadolu beyliklerini kendi buyruğu altına soktu. O zamanlar Bizansların elinde bulunan İstanbul'u kuşattı. Bu kuşatmayı sağlamak amaciyle de eskiden Güzelcehisar diye anılan Anadolu hisarı'nı yaptırdı. Tam yedi yıl Bizans'a rahat vermedi; gitti, geldi, kuşatmasına devam etti.

İstanbul'un ele geçirileceğinden korkan Avrupalılar, büyük bir Hıristiyan Haçlılar ordusu hazırladılar ve Niğbolu kalesini kuşattılar. Bunu haber alan Beyazıt, yıldırım gibi oraya koştu. Bir gece düşman kuşatmasını aşarak Niğbolu kalesine kadar sokuldu ve kale komutanına seslendi:

— Bre Doğan, bre Doğan!...

Bir padişah için bu cesaret, eşine az rastlanır cinstendi. Haçlılar ordusunu bozguna uğratan Beyazıt, bu kadar büyük savaşlardan ve zaferlerden sonra Anadoludaki Türk beylerinden Timurlenk'e yenilme talihsizliğine uğradı.

Timurlenk, önceleri Yıldırım'a kafa tutarcasına davranmıştı. Genç hükümdar Beyazıt, sonradan Timur'un değişmesine, tatlı dil kullanmasına hiç aldırmadı ve ona hakarete devam etti. Timurlenk'in Sıvas, Kayseri, Malatya gibi şehirleri yakıp yıkması üzerine iki Türk hükümdarının arası büsbütün açıldı. Her ikisini de kışkırtan, kötü niyetliler, nihayet isteklerine ulaştılar ve bundan 561 yıl önce iki Türk ordusu Ankara yöresinde savaşa tutuştular.

Timurlenk'in atlıları, Beyazıt'ın atlılarının iki katından çoktu; tam 160 bin kişiydiler. Üstelik birçok askerin, eski beyleri olan Timur'un bayrağını görünce, karşı tarafa geçmeleri Yıldırım'ın gücünü adam akıllı zayıflattı. Akşam üzeri o büyük hükümdar, Timurlenk'e esir düştü. Birkaç defa kaçmağa yeltendiyse de başaramıyarak esir oluşundan sekiz ay sonra Akşehir'de öldü.

Yıldırım Beyazıt, esir düştüğü akşam; elleri, kolları bağlı olarak Timur'un karşısına çıkarıldığı zaman aralarında geçen bir konuşma, oldukça ilgi çekicidir.

Yıldırım Beyazıt, yenilmiş, fakat gururundan hiçbir şey kaybetmemiş olarak Timur'un çadırına girdi. Timur, kendisini ayağa kalkarak selâmladı ama bir taraftan da alaylı alaylı gülümsüyordu. Bunu gören Yıldırım, dayanamadı:

— Gülüyorsun değil mi, dedi, şunu da unutma ki ye-

YILDIRIM BEYAZIT'IN SONU

nilmek de, yenmek de Tanrı'nın emridir. Bu kadar böbürlenmeyi, hafifliği doğrusu sana yakıştıramadım!...

Bu yiğitçe davranış karşısında Timurlenk, hemen kendine gelerek ciddileşti ve şu cevabı verdi:

— Evet, gülüyorum; fakat sana ve senin durumuna değil!... Şu dünyanın durumuna gülüyorum. Eğer dünya gerçekten bir değer taşısaydı senin gibi bir körle benim gibi bir topalın elinde böyle oyuncak olur muydu?...

Timurlenk, bu sözüyle, kendisinin topallığına, Yıldırım'ın şaşılığına işaret etmek istemişti; ama ne de olsa, yaptığı soğuk bir şakadan başka bir şey değildi.

YAVUZ ve ÖĞRETMENİ

Bilgin İbn-i Kemal, sert ve hiddetli bir padişah olan Yavuz Sultan Selim'in de çok saydığı bir insandı.

Mısır seferinden dönüşte bu iki tanınmış insan yanyana giderlerken bilginin atından büyük bir çamur parçası sıçrıyarak Yavuz'un kaftanına yapışmıştı. Böyle bir şey için bile yanındakine en ağır cezayı hoş görebilen Yavuz, üzerindeki çamurlu kaftanı çıkarmağa başladı ve adamlarına:

— Gelin, dedi, şu kaftanı sarıp sarmalıyarak kaldırın! Böyle bir bilginin atından sıçrayan çamur bile bizim için şan ve şereftir.

Yavuz, Mısır'ı ele geçirdikten sonra buradan çok hoşlanarak dönüşünü hayli uzatmıştı. Askerler ve komutanlar ise tedirgindiler; bir an önce yerlerine, yurtlarına dönmek istiyorlardı. Fakat dileklerini padişaha açmak cesaretini kimse gösteremiyordu. Zira padişah, bu teklifi yapacak insana kızıp başına bir iş açabilirdi. Düşündüler, taşındılar; bilgin İbn-i Kemal'e yalvarmağa karar verdiler.

— Aman Hoca, bizi burdan ancak sen kurtarabilirsin, dediler. Büyük bilgin de bu ricayı kabul etti ve durumu padişaha açabilme yolları araştırmağa başladı.

Bilgin, bir gün Yavuz'un yanında bulunuyordu. Padişah, birdenbire ona döndü:

— E, Mollam, dışarıda askerler arasında ne var, ne yok!...

İbn-i Kemal, fırsatı bulmuştu:

— İyilik efendimiz, dedi, hepsi sağlığınıza dua ederler. Biraz önce Nil kıyısında toplanan bir kısım askerin arasından geçiyordum. Bir ikisinin dertli dertli türkü söylediklerini duydum.

— Neler diyorlardı, nasıl türküydü o?...

Bilgin, hemen oracıkta uydurduğu bir şiiri okudu. Bu dörtlüğün sonu şöyleydi:

«Gel kardeş gidelim Türk ellerine!...»

Yavuz, bu şiirin İbn-i Kemal tarafından düşünüldüğünü anlamıştı. Hafif hafif gülümsedi:

— Haklısın hocam, hemen dönelim!... dedi ve ilgililere dönüş emri verdi.

Enver Naci GÖKŞEN

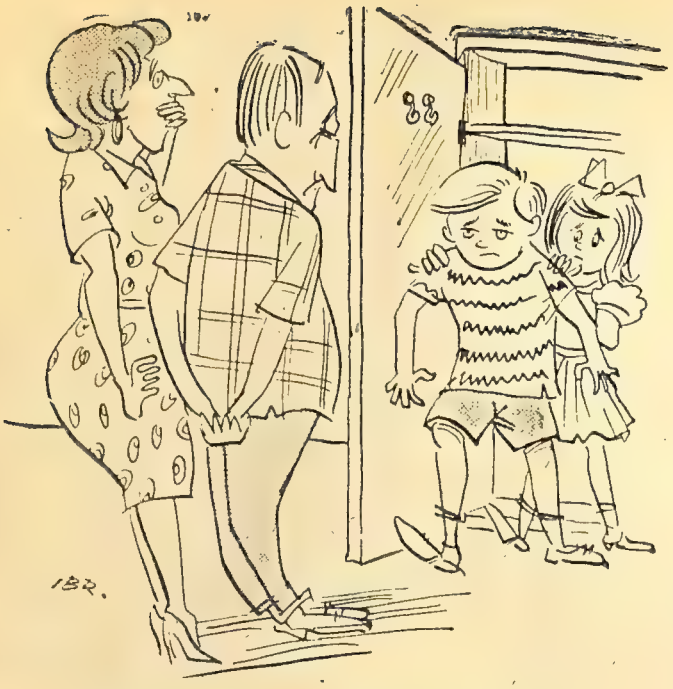

BİR NİSAN ŞAKASI

AYFER ve Demir bu sene 1 Nisana hazırlıklı girmeğe karar vermişlerdi. Daha birkaç gün evvelinden bütün arkadaşlarına, hattâ tanıdıklarına yapacakları şakaları, söyliyecekleri yalanları tasarlayıp birer tiyatro sanatçısı gibi rollerini ezberlediler. Anneleri iki kardeşin saatlerce odalarına kapanıp fısıl fısıl konuştuklarını, kıkır kıkır güldüklerini duydukça, bunun altından gene bir muziplik çıkacağını hissediyor, olacakları merakla bekliyordu.

Nihayet 1 Nisan sabahı anne çocukları uyandırmak için odalarının kapısını açınca şaşkınlıktan donakaldı. Odanın penceresi ardına kadar açık, çamaşır dolabının bütün çekmeceleri dağıtılmış ve ortalığa öteberi saçılmış, yataklar ise bomboştu. Yalnız duvardaki aynanın üzerine bir kâğıt yapıştırılmıştı. Anne hemen telâşla koşup kâğıdı kaptı ve üzerindeki yazıyı okumağa başladı. Kâğıtta şunlar yazılıydı:

«Sevgili annemiz ve babamız, biz hergün okula gidip ödev yapmaktan bıktık. Issız bir adaya gidip orada hür yaşamak istiyoruz. Onun için evden kaçmağa ve bir geminin ambarına sığınarak denize açılmağa karar verdik. Hoşumuza giden bir ada bulup yerleştikten sonra ilerde sizi de oraya davet ederiz. Şimdilik bizi aramaya kalkışmayın, çünkü bu mektubu okuduğunuz zaman biz çoktan engin denizlere açılmış olacağız. Hoşça kalın.

Ayfer - Demir.»

Anne bu yazıyı okuyunca bir çığlık atıp yataklardan birinin üzerine yığılıverdi. Bu arada baba da odaya girmiş yere düşen kâğıdı alıp okumuştu Öfkeyle: «Bu da ne demek?» diye bağırdı. «Ben şimdi polise telefon eder o yumurcakları bulduturum.» Sonra doğru telefona koştu. Fakat daha numarayı çevirmeğe vakit bulamadan elbise dolabının kapısı açıldı ve Ayferle Demir «Nisan bir, Nisan bir» diye bağırarak dışarı fırladılar, annelerinin babalarının boynuna atıldılar. O zaman hepsi gülmeğe başladılar. Anne: «Sizi gidi yaramazlar, beni iyice korkuttunuz» diyor, onları tekrar tekrar bağrına basıyordu. Baba ise: «Bereket versin tam zamanında meydana çıktınız, yoksa beni polise rezil edecektiniz!» diye gülüyordu.

Şimdi sıra, 1 Nisan programının ikinci kısmına gelmişti. Ayferle Demir bu ilk başarılarından memnun, kahvaltı sofrasında birbirlerine gizlice göz kırpıyor, masanın altından itişip dürtüşerek durmadan gülüyorlardı Sofradan henüz kalkmışlardı ki sokak kapısı çalındı. Anne «Bu Gülsüm teyzedir. Gidip ondan süt ve yumurta alayım» dedi. Çocuklar «Sen bize süt kabını ve parayı ver, biz alırız anne!» diye atıldılar. Zaten bütün çocuklar Gülsüm teyzeden alış veriş etmeye can atarlardı. Çünkü o çocukları çok sever, onlarla tatlı tatlı konuşur, her fırsatta da onları sevindirmeğe çalışırdı.

Gülsüm Teyze kocası Hasan efendi ile birlikte, evlerin seyrekleşip kırların tarlaların başladığı yerde, bahçe içinde bir kulübede oturur, yetiştirdiği sebzeleri, tavuklarının yumurtasını ve ineğinin, koyunlarının sütünü yoğurdunu satarak geçinirdi. Kendi elile yaptığı domates salçası ve tarhanası da pek beğenilir, herkes ona müşteri olmağa can atardı. Dürüst, el açık, iyi kalbli ve tatlı dilli olduğundan, onu sevmeyen yoktu Biricik oğlu senelerce evvel askere gitmiş, bir daha dönmemişti. Herhalde ya bir kaza sonucunda veya hastalanarak ölmüştü, ama bu acı haberi kimse Güisüm Teyzeye vermek istememiş, onu hep: «Oğlun sana selâm yolladı, yakında askerden terhis ola-

cakmış, şimdilik çok iyi imiş yalnız seni pek özlemiş, gelince sana bakacak, seni rahat ettirecekmiş» diye uydurma haberlerle avutmuşlardı. Gülsüm Teyze de bu hikâyelere aldanmış veya bile bile kendini aldatmaktan teselli ummuş olmalıydı ki herkese oğlundan bu şekilde bahsediyor, hattâ bazan giydiği yeni bir basma entariyi göstererek «Bakın bunu oğlum bana yollamış» diye övünüyordu. Kimse de ona acı gerçeği söyleyerek, hayallerini bozmak istemiyordu.

1 Nisan sabahı Ayfer'le Demir Gülsüm Teyzeyi kapıdan karşıladılar. Sevimli kadın sütü ölçüp tencereye boşaltırken çocukların hatırını sormak, okuldaki durumlarını öğrenmek istedi ama Ayfer onun sözünü kesti: «Gülsüm Teyze, bizim sana bir müjdemiz var. Bil bakalım ne?» Gülsüm Teyze şaşkın şaşkın: «Ben ne bileyim?» dedi. «Haydi çabuk söyleyin de beni meraktan kurtarın.»

Demir hemen atıldı: «Biraz evvel bize genç bir adam geldi, senin evini sordu. Biz de tarif ettik ama, senin bu sıralarda evde bulunmıyacağını, öteberi satmak için ev ev dolaştığını söyledik. Az sonra bize de geleceğini, isterse burada beklemesini de teklif ettik. Genç adam da, «öyleyse buraya gelirse, ona söyleyin, onu şu köşe başındaki kahvede bekliyorum. Ben onun oğluyum, askerden geliyorum, dedi.»

Gülsüm Teyze Demirin anlattıklarını gittikçe artan bir heyecanla dinlemişti. Dudakları aralanmış, gözleri büyümüş, benzi sararmıştı. Son sözleri duyunca, elindeki süt güğümünü yere bıraktı ve her tarafı titreyerek: «Oğlum... oğlum gelmiş ha?» diye kekeledi sonra birden kapının önündeki birkaç basamak merdiveni atlarcasına indi ve uzun bol etekleri ayaklarına dolana dolana köşe başındaki kahveye doğru koşmağa başladı. Bir yandan da: «Oğlum; Ahmedim benim, yavrum!» diye bağırıyordu. Ayferle Demir onun arkasından «Nisan 1, Nisan 1!» diye seslendilerse de Gülsüm Teyze artık onları duymadı.

Başörtüsü kaymış, saçları darmadağın olmuş bir halde kahveden içeriye daldı. Birkaç kişi etraftaki masalarda oturmuş gazete okuyor, sabah kahvelerini veya çaylarını içerek günün olaylarını tartışıyorlardı. Gülsüm Teyzenin bir fırtına gibi içeri girerek «Nerede oğlum, hani Ahmedim benim?» diye bağırmasiyle herkes yerinden fırladı. Kahveci «Ne o Gülsüm Teyze, gene oğlundan haber mi geldi? Gel otur, bir çay iç de anlat bakalım ne diyor.» diye onu karşıladı, fakat Gülsüm Teyzenin halinde bir başkalık olduğunu hemen sezmişti. Gülsüm Teyze, masadan masaya gidip herkesin ayrı ayrı yüzüne baktı, sonra kahvenin ortasında durup, donuk gözlerini etrafında gezdirdi. Bir yandan da «Hani Ahmedim benim, nerede oğlum?» diye söyleniyordu. Kahveci onu bir iskemleye oturtup olan biteni öğrenmeğe çalıştıysa da, Gülsüm Teyze bir silkinişte onun elinden kurtuldu ve bağırmaya başladı: «Oğlumu isterim ben, Ahmedimi getirin, saklamayın onu benden, haydi daha ne bekletiyorsunuz beni, çıkarın onu meydana.»

Kahveci ve etraftakiler Gülsüm Teyzeyi yatıştırmağa çalıştılarsa da fayda vermedi, o durmadan bağırıyor, dövünüyor, yanına yaklaşanlara bir düşmanmış gibi saldırıyordu. Nihayet onunla başa çıkamıyacağını anlayan kahveci telefona koştu ve yardım istedi. Az sonra kahvenin önünde bir hasta arabası durdu ve hâlâ bağırıp çağırmakta olan Gülsüm Teyze, etrafta toplanan halkın üzgün bakışları önünde arabaya sokulup hastahaneye kaldırıldı.

Ayfer ve Demir, o sırada ellerinde okul çantalariyle oradan geçiyorlardı. Çok sevdikleri Gülsüm Teyzeye yapmak istedikleri şakanın böyle sonuçlanacağını hiç akıllarına getirmemişlerdi. Okula vardıklarında hemen öğretmenlerinin yanına giderek ağlaya ağlaya her şeyi anlattılar. Öğretmen çocuklara: «Artık olan olmuş, şimdi ağlamanın bir faydası yok. Ben biraz sonra hastahaneye telefon eder Gülsüm Teyzenin durumu ile ilgilenirim. Doktorlara olup bitenleri anlatırım. İnşallah kadıncağız yakında tekrar eskisi gibi aramıza katılır. Ama şimdi siz de bana bir daha böyle tatsız şakalar yapmıyacağınıza, kimsenin zayıf taraflarını kendinize eğlence konusu etmiyeceğinize söz verin. Bu günkü üzücü olay hiç aklınızdan çıkmasın ve hepinize ders olsun.»

«1 Nisan», soğuk ve karanlık kış günlerinden kurtularak bahara güneşe kavuşan insanların sevinç ve coşkunluklarını birbirlerine şakalar yaparak açığa vurmaları, neş'elenip gülmeleri için bir vesiledir. Bunu tadında bırakmalı, birbirinizi kızdıracak, üzecek oyunlar oynamamalısınız.

EV SAHİBİ OLMAK İÇİN

Yapı ve Kredi Bankasının kumbaralı ikramiyeli aile cüzdanı bir gün sizi de bir ev sahibi yapabilir. Şimdiye kadar Yapı ve Kredi Bankasından birçok çocuğa apartman dairesi ve zengin para ikramiyeleri çıkmıştır.

Meraklı Çocuklar

HAVA çok sıcaktı. Anne işini bitirdikten sonra öğle yemeğini paketleye koydu, çocuklarını önüne katıp evin az ötesindeki gölün kıyısına götürdü. Ulu bir ağacın altına oturdular. Çocuklar bütün gün, türlü türlü oyunlar oynadılar. İkide bir suya girip çıktıklarından etrafı kavuran sıcaklığı farketmediler. Akşama doğruydu. Hava kararıyordu. Birdenbire korkunç bir gürültü oldu. Çocuklar öylesine korkmuşlardı ki, hemen annelerinin etrafına toplanıverdiler.

Çocukların en büyüğü Ahmet heyecanla sordu :

«Bu da ne böyle?»

Anne,

«Bir şey yok, yavrum» dedi. «Gök gürültüsü.» Hepsi birden gözlerini gök yüzüne kaldırdılar. Başlarının üstü açık mavi renkteydi ama uzaklardan karanlık dağları andıran kocaman bulutlar hızla bu yana doğru ilerliyorlardı.

Anne,

«Yağmur bulutlarıdır, bunlar» dedi. «Ekinlerimize bol bol su verecekler.» Çocukların en küçüğü Lâle ağlıyor, «çok korktum. Çok» diye sızlanıyordu.

Anne kızı yatıştırmağa çalıştı:

«Korkacak bir şey yok yavrum. Gökgürültüsünün hiçbir zararı dokunmaz insana. Adı üstünde, gürültü. Gümbürdeı geçer.» Oktay «Doğrusu» dedi. «Kuru gürültü de olsa insanın içini ürpertiyor.»

Onlar böyle konuşurlarken bir ışık birdenbire gözlerini kamaştırdı.

«Gene ne oluyoruz?» dedi Ali.

«Hiç» dedi, anne. «Sanki ömründe, ilk defa mı şimşek görüyorsun? Hazırlıklı olun, az sonra da gök gürliyecek.» Çocuklar kulak kesildiler, çok geçmeden geçen defakinden çok daha şiddetli bir gürültü duyuldu.

Lâle hüngür hüngür ağlıyordu.

Anne minik kızın elini tutarak,

«Haydi» dedi. «Eve gidiyoruz, gök gürültüsüyle şimşeğin ardından da yağmur gelir. Yağmur çiçeklere, ağaçlara çok faydalıdır. Ama çocuklar hava açılıncaya kadar içerde oturmalıdırlar Islanırlarsa hasta olurlar. Üstelik ağaç altlarında durmak çok tehlikelidir »

Bu olup biten heyecanlı şeyleri meraklı dinleyen Ahmet,

«Şimşek nedir?» diye sordu.

«Bulutlardaki elektriktir, yavrum. Tellerdeki elektrik nasıl evde düğmeyi çevirince ortalığa ışık veriyorsa, bulutlardaki elektrik de şimşek dediğimiz aydınlığı yapıyor. Elektrik yüklü iki bulut birbirleriyle çarpışırlar. İşte az önce hepinizi korkutan ses de bundan doğuyor. Bu sese gök gürültüsü denildiğini biliyorsunuz.»

Yağmur çiselemeğe başlamıştı. Bu defa, Oktay, merakla annesinin yanına yaklaştı. «Nasıl oluyor da bulutlardaki su buharı böyle yağmur oluyor?»

Sıcaklık azalınca su buharı suya dönüşür. Su damlacıkları da bulutların taşıyamıyacağı kadar ağırlaşınca yere düşmeğe başlar. Haydi koşalım, yoksa iliklerimize kadar ıslanacağız.»

Az sonra yağmur yine birdenbire dindi.

Çocuklar ikindi kahvaltısı ederlerken,

Ahmet'in gözüne bir şey ilişti. Hemen,

«Bakın, bakın ne var» diye bağırdı. Yerde, pencereyle kapı arasında parlak göz alıcı, çubuk gibi bir şey uzanıyordu.

Oktay yerinden fırladı,

«Durun, eğilip alayım. Bakalım neymiş.»

Anne kurnazca gülerek,

«Bir defa dene» dedi.

Ama ne kadar uğraştıysa o parlak şeyi bir türlü olduğu yerden kıpırdatamadı. Yakaladığını sanarak elini yukarı kaldırıyor ama çubuk yerli yerinde duruyordu.

Lâle daha fazla dayanamadı. Mutfağa koşup bir süpürge getirdi. Işıklı çubuğu süpürdü. Ama boşuna, tahtanın üzerinden çıkaramıyordu.

Ahmet en kestirme yolun anneye sorular sormak olduğunu biliyordu.

«Bu nedir?» dedi.

Ama bu defa anne cevap vereceğine sorular sordu onlara:

«Beyaz bir ip mi acaba?

Çocuklar hep bir ağızdan,

«Hayır» diye bağırdılar.

«Öyleyse gümüş renkli bir kurdela?»

«O da değil!»

«Parlak kâğıt olmasın?»

«Yok, yok»

«Peki» dedi anne, «Ben söyliyeyim ne olduğunu. Güneş ışını.»

Oktay atıldı:

«Nereden geliyor böyle.»

Anne,

«Araştıralım, bulalım» diye cevap verdi. Zaten kahvaltılarını bitirmişlerdi. Sofradan kalktılar. Güneş ışınının doğrultusunda yürüyünce hemen pencereye vardılar.

Anne,

«Dışarı, şöyle tepelere doğru bakın bakalım.»

Çocuklar gözlerini karşı tepelere diktiler.

Anne,

«Yerdeki ışın» dedi. «İşte oradan, güneşten geliyor. Dikkat edin! Az sonra ne olacak.»

Çok geçmeden güneş etrafı tatlı bir kırmızılığa bürüyerek dağların arkasında kayboldu. Oktay, yere baktı, telâşla bağırdı:

«Peki, bizim ışın ne oldu?»

Hepsi birden dönüp baktılar. Gerçekten de kaybolmuştu.

Anne,

«Güneş giderken, onu da götürdü» dedi.

Ali,

«Peki» dedi. «Güneş nereye gidiyor böyle?»

«Dünyanın öbür yüzünü aydınlatmağa Burada gece olurken başka ülkelerde gündüz oluyor. Oradaki çocukları aydınlatmağa gitti güneş.»

Oktay hemen atıldı.

«Niçin, niçin?»

«Bir tane güneşimiz var da ondan. Yer küre de tıpkı bir topaç gibi döner. Bu yüzden bazı yerler güneşten ışık alırken, öbür yanlar karanlıktır. Şimdi burada olduğu gibi. Herkes sırayla aydınlanır. Karanlıkta siz yatıp uyurken güneş dünyanın öbür yüzündeki çocuklara ışık verir. Oyun sırası onlarındır artık. Sabahleyin tekrar size gelecek o zaman uyanıp kalkacaksınız.» Ali, «Ama anneciğim» dedi. «Güneş baba yarın mutlaka gelir mi dersiniz?»

Lâle de,

«Ya! Ya» diye atıldı, «Sakın öteki çocuklar onu yolundan alıkoymasınlar?»

Anne,

«Siz üzülmeyin, yavrularım» dedi. «Güneşe kimse engel olamaz. Yarın yine gelecek. Eğer gökyüzünde bulutlar yoksa, uyandığınızda onu tekrar göreceksiniz.

Ertesi sabah, anne odaya girdiğinde, çocuklar yeni kalkıyorlardı.

Ali gözlerini uğuşturarak dedi ki,

«Güneş doğmuş mu?»

Anne hepsini toplayıp pencerenin önüne götürdü.

«Gölün arkasına doğru bakın» dedi.

Oktay,

«Ama dün akşam, gölün tam karşısındaki dağların ötesinde batmıştı. Şimdi neden ters yöne bakıyorsunuz?»

«Siz uyurken güneş dünyanın etrafını dolaştı.» dedi anne, «Şimdi de battığı yerin karşısından doğuyor. O yöne doğu denir.»

Çocuklar başlarını doğuya doğru çevirdiler. Gökyüzü kapalıydı.

(Devamı S. 50 de)

NİSAN BİLİR!

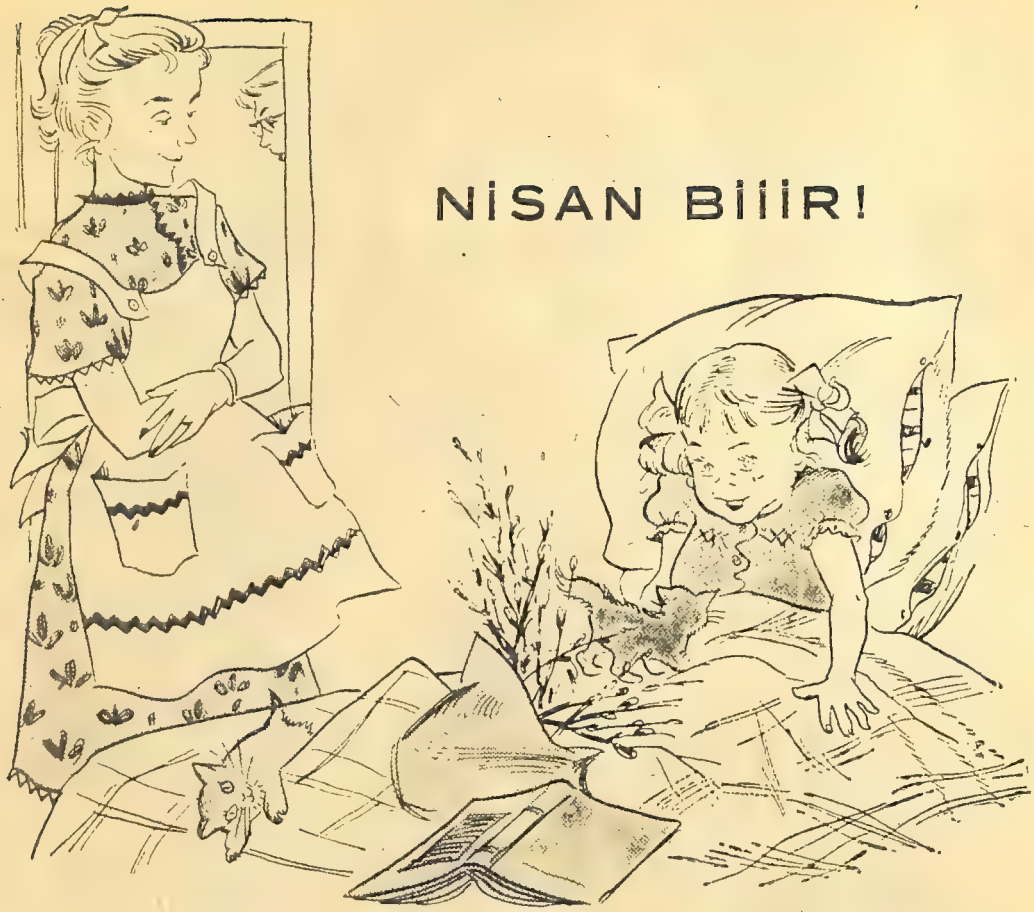

AHMET bey kedi sevmezdi. Aksilik bu ya, karısıyla kızı Gül de bayılırlardı kedilere. Nerede görseler durup okşamadan geçemezlerdi.

Bir akşam sofrada Gül bitişik komşularının oğlu Mehmet'in yavru kedilerinin ne kadar sevimli, uslu, akıllı, oyuncu olduklarını ballandıra ballandıra anlatmağa başladı. Dönüp dolaşıp sözü babasına getirdi. Acaba babası bunlardan birini eve almalarına izin verir miydi?

Ahmet bey aksileşti.

«Olmaz! ben evimde kedi istemem» diye bağırdı. Sonra, böyle çıkışmanın çocuğu kırdığını farkederek, kedileri neden sevmediğini anlattı:

«Küçükken, Aslan adlı bir köpeğim vardı. Doğrusu ismini her bakımdan hak etmişti. Koskocamandı. Ya cesareti, bana bağlılığı!... Bu gözü pek hayvan, ben nereye gitsem hiç, ama hiç peşimden ayrılmazdı. Bir gün ablam eve ufacık bir kedi yavrusu getirdi. Kedinin eve girmesiyle bizim köpeğin rahatı da kaçtı. Çelimsiz hayvan koca köpeği eve yaklaştırmıyordu. Onu görünce hemen tüylerini kabartıp öyle acı bir yaygara koparıyordu ki, hayvancağız kuyruğunu bacaklarının arasına sıkıştırıp uzaklaşmaktan başka çare bulamıyordu. O minicik şeyin, benim heybetli aslanı öylesine sindirmesi gücüme gidiyordu doğrusu Kimsenin gözünde değeri kalmamış, üstelik herkese de alay konusu olmuştu.»

Gül babasının sözünü kesti:

«Babacığım, evimizde köpek yok ki, kedi alınca gözden düşsün.»

Ahmet beyin iyice yüzü karışmıştı.

«Olmaz, olmaz» dedi. «Eve kedi alıp da eski dostuma ihanet eder miyim hiç!»

Sonra yine anılarına döndü:

«Ablamın o kedisi işi büsbütün azıtmıştı. Gün geldi, Aslanın sırtında uyumağa, kulaklarını gıdıklamağa başladı. Bazen bahçede hayvanın peşine düşüp onu dört döndürüyordu. Nihayet günün birinde Aslan evden kaçtı. Civarda aramadığımız yer bırakmadık. Babam gazeteye kayıp ilânı bile verdi ama gidiş o gidiş, Aslanı bir daha göremedim.»

Gül'ün o gün hiç de keyfi yerinde değildi. Vücudunun her tarafı kırılıyor gibiydi. Ateşi vardı. Babasının sözleri üzerine büsbütün hastalandı. Kendisi de sebebini bilmiyordu ama içinden ağlamak geliyordu. Ahmet bey kızını üzmek istemediğini sadece eski bir anıyı tazelediğini söyledi ama Gül'ün üzüntüsü bir türlü bitmek bilmiyordu. Saatlerce hıçkırdı. Hiçbir zaman bir kedisi olamıyacağını iyice biliyordu. Üstelik başı da çatlıyacakmış gibi ağrıyordu.

Gül ertesi sabah uyandığında vücudunun her tarafı kıpkırmızıydı. Kızamık olmuştu.

Kızamık başkalarına da bulaşmasın diye kızın odasına annesinden başka kimse girmiyordu. Yanına gelmese bile baba da Gül'ü hiç unutmuyor, eve elleri paketlerle dolu geliyor, her gece başka bir oyuncak getiriyordu. Lâstik bebekler, bir maymun, parlak kaplı kocaman bir hikâye kitabı, bir gün de upuzun bıyıklı naylondan pembe bir kedi getirdi. Çok cici bir oyuncaktı bu, ama Gül'ün istediği oyuncak değil, gerçek bir kediydi.

Böylece günler birbirini kovaladı durdu. O gün nisanın biriydi ama Ahmet bey takvimin yaprağını koparmamıştı. Evde herkes öylesine işine dalmıştı ki, hiç kimse Nisan 1 olduğunun farkında bile değildi.

Akşam üstü Ahmet bey işinden dönmüş gazetesini okuyordu. Kapı çalınınca hemen ayağa kalktı. Mutfakta Gül'e yemek hazırlıyan anne tencereyi bir yana bıraktı. İkisi birden kapıya koştular. Mehmet gelmişti. Çocuğun ağzı kulaklarına varyordu. Elinde sapları kocaman bir kese kâğıdına konulmuş dallar, kır çiçekleri, otlardan yapılmış bir demet vardı.

Uzatarak:

«Gül'e Nisan 1 yapmak istemiştim de» dedi. Gözlerinin içi gülüyordu ama halinden birşeyden çekindiği de açıkça belliydi.

Ahmet bey çocuğu cesaretlendirmek için sırtını okşıyarak:

«Sağ ol, yavrum» dedi. «Teşekkür ederiz.»

Mehmet paketi Ahmet beyin eline tutuşturarak:

«Bir şey değil efendim» dedi. «Pisipisi otuyla, kedi kuyruğu.»

Ahmet bey kahkahalarla gülüyordu. Çocuğun buluşu çok hoşuna gitmişti.

«Aferin sana Mehmet» dedi. «Gül'ün kedileri ne kadar sevdiğini biliyorsun. Bu kedili çiçekler de çok hoşuna gidecek onun.»

Mehmet de gülüyordu.

«Haydi bana allahaısmarladık» deyip merdivenleri ikişer ikişer atlıyarak indi. Koşa koşa evinin yolunu tuttu.

Anne gözlerini demete dikmişti. Çiçeklerin arasında bembeyaz, tüylü bir şey kıpırdayıp duruyordu.

Ahmet bey:

«Gül'ün hediyesini götürüp kendisine ben vereyim mi» dedi.

Anne kurnaz kurnaz gülerek:

«Pisi pisi otu, kedi kuyruğu. Sen dur da ben götüreyim. Ama sen de gel... Kapıyı açık bırakırım Nisan

(Devamı S. 50 de)

HERKES GELECEĞİNİ KÜÇÜKKEN HAZIRLAR

Çocuklarını seven, onların geleceğini düşünen ana babalar, yavrularını Doğan Sigorta'nın tahsil ve çeyiz sigortalarına yazdırırlar. Çocuklar için hazırlanan bu sigortalara ne kadar erken başlanırsa elde edilecek istifade o kadar fazla olur.

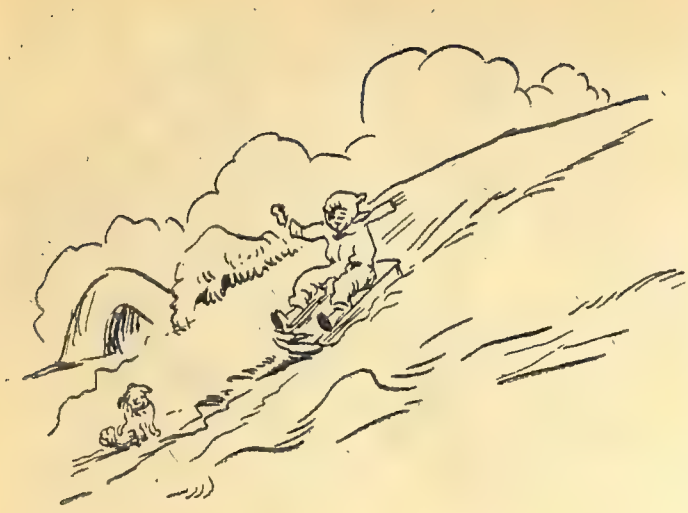

Uçan Kızak

KÜÇÜK İnuk, eskimo kulübesindeki alçak bir buz sedir üzerine oturmuş, eli çenesine dayalı kara kara düşünüyordu. Az ötede kundaktaki kardeşi Jok - Jok, içi kürklü yatağında mışıl mışıl uyuyordu.

Can sıkıntısından ağzına bir donmuş balık başı atıp çiğnemeğe başladı. İçi fok balığı yağıyla dolu taş lâmbanın yosun fitilinden yayılan parlak ışık buzlu duvarlarda titrek gölgeler yaratıyordu. Dışarda göz gözü görmüyordu. Eskimo ülkesinin aylar süren gecesi kaplamıştı her yanı.

Bu çocukların ana babaları da nerede kalmıştı böyle? Yoksa, peşine düştükleri kocaman beyaz ayının pençelerinde can mı vermişlerdi?

Küçük inuk beyaz ayıyı ilk defa gördükleri günü heyecanla hatırladı. Annesi babası hemen o kocaman hayvanı yakalamak için hazırlıklara giriştiler. Sevinçlerinden uçuyorlardı. Öyle ya böylece buzlar çözülüp, uzun geceler sona erinceye kadar bol bol yiyecek et, ve yağları olacaktı evlerinde.

Kızağa, donmuş fok balığı eti, zıpkın, deri yüzmek için keskin bıçaklar, iki de tüfek yükleyip köpekleri koştular. Ayrılış sahnesi çocuğun gözlerinin önünde canlanmıştı.

Hafifçe gülümsedi. Annesi de babası da burunlarını kendisininkine sürtmüşlerdi. Eskimo adetiydi bu. Onlar böyle vedalaşırlardı. Kundaktaki kardeşine göz kulak olmasını sıkı sıkı tembihlemişlerdi. Kulübe sıcaktı. Evde epeyce yağ, donmuş balık vardı, Ama çocuk yapyalnız kalmıştı.

Bebek, çocuğa can yoldaşlığı edecek gibi değildi. Günü ağlamak, uyumak ve yemekle geçiriyordu. Ama Inuk yine de arasıra onunla konuşmaktan kendini alamıyordu.

Onun uyanık veya uykuda olmasının da önemi yoktu. İnuk, yine uyuyan kardeşine bir şeyler söylüyordu.

«Onlar gideli bu çocuğun el parmaklarıyla ayak parmaklarından daha çok gün oldu. Niye dönmediler acaba?»

Jok-Jok uyanmıştı. Karnı açtı. Ağlamağa başladı. Ne kadar da çok yiyordu bu çocuk. Yiyecekleri tükenmek üzereydi. İnuk, bebeğin ağzına bir parça balina yağı verip, susturdu.

«Jok-Jok» dedi. «Bu çocuğun gidip balık tutması gerekiyor. Sen uslu dur ağlama emi?»

Ağzına bir parça yağ daha koydu. Bu onu kendisi dönünceye kadar oyalardı.

Buz üzerinde bir delik bulunca, eski bir ayı postunu serip üstüne oturdu. Oltasını simsiyah suyun derinliklerinde dolaştırmağa başlıdı. İri balıkların yerlerini eliyle koymuş gibi bilirdi.

Az sonra oltanın ipi aşağı doğru çekildi. Çocuk olanca gücüyle çekti Yakaladığı iri balık daha sudan çıkar çıkmaz kaskatı kesilmişti.

İnuk, kulübede yakaladığı balığı keskin bıçağıyla ufak ufak parçalara ayırdı. Sonra da başına geçip kendine taze çiğ et ziyafeti çekti. Bu arada kardeşi de uyanmıştı. Onun da karnını doyurdu. Sonra yatağına yatıp derin bir uykuya daldı. Dışarda rüzgâr ortalığı birbirine katıyordu ama buzdan yapılmış bu minik kulübeye hiçbir etkisi yoktu.

İkisi de mışıl mışıl uyuyorlardı. Bir ara İnuk gözlerini açtı. Garip bir uğultu duyuyordu. Hem de gittikçe fazlalaşan kükremeyi andıran bir sesti bu.

Hemen kulübeden dışarıya uzanan tünele koştu. Etrafına bakındı. Vahşi ve simsiyahtı ortalık. Korkunç bir fırtına vardı.

Ömründe ilk defa duyduğu o uğultu tekrar başladı. Çocuk öylesine meraklanmış, heyecanlanmıştı ki, etrafı gözleriyle tarayıp duruyordu. Birden onu gördü. Koyu renkli bir dev kuşu andırıyordu. Kanatlarını alabildiğine açmıştı Başının hemen ön tarafında güneş gibi kocaman iki göz parlıyordu. Korkunç bir görültüyle gelip tam kulübenin önünde durverdi. Çocuk korkudan olduğu yere çakılmış kalmıştı.

Dev kuşun uğultusu yavaşladı sonra ortalık eskisi gibi derin bir sessizliğe gömüldü. Gözleri kapandı. Arka tarafından yere bir adam atladı. Uzun boylu, beyaz tenliydi. Üstündeki elbiseler de çok garipti. İnuk daha görür görmez onun öbür dünyadan geldiğine karar vermişti.

Yabancı,

«Yavrum» dedi. «Senin baban nerede?»

Adamın konuşacağını hiç ummuyordu çocuk. Hayli zamandır bir insan sesi duymamıştı. Dünyalar onun olmuştu.

«Bu çocuğun babası ava çıktı daha da dönmedi» dedi.

«Ya annen? o nerede?»

«Babamla beraber gitti. Bu çocuğun adı İnuk, birde ufak kardeşi var.» Yabancı:

«Ben» dedi. «Öğretmenim okulun yerini arıyorum.»

Küçük İnuk öğretmen, okul gibi şeylerin ne olduğunu bilmiyordu ama fırtına sorup öğrenmesine meydan vermiyordu. Hemen kulübenin içine kaçtı. Yabancı da peşindeydi.

«Hoş geldiniz kulübemize» dedi çocuk. «Birkaç donmuş balık kafası, biraz da balina yağımız var. Şimdilik bunları yiyelim. Fırtına dinince bu çocuk gidip kocaman kocaman balıklar yakalar.»

Öğretmen karnının tok olduğunu söyledi. Etrafına bakınmağa başladı.

İnuk durmadan konuşuyordu.

«Jok-Jok, usludur. Bu çocuk ona bakmak, korumak için burada kalıyor. Yoksa çoktan anasını babasını aramağa çıkardı. Eğer büyük ayı bir şey yapmamışsa, bulup getirirdi onları.»

Küçük çocuk, günlerce önce yas tutmanın, göz yaşı dökmenin hiçbir işe yaramadığını, anlamıştı. Yaşıyabilmek için yiyecek lâzımdı.

«Nereye gidiyorsun?» diye sordu öğretmene.

«Uçağıma.»

«A! a! O dev kuşun adı uçak mı.

«Kuş değil o. Şey...»

Öğretmen çocuğun anlıyabileceği bir kelime araştırıyordu.

«O uçan kızaktır.» dedi.

Küçük İnuk büyülenmişti âdeta. Kızak, insanlar için yeryüzündeki en değerli en önemli eşyaydı. Hele uçan kızak artık ona bir değer biçmek imkânsızdı.

Çocuk,

«Çok aptalım doğrusu.» dedi.

«Senin dev bir kuşun sırtına bindiğini sanmıştım.»

«Uçan kızak fırtınada yolunu kaybetti. Köyde okul öğretmensizmiş. Fırtına diner dinmez oraya gideceğim.»

Çocuk misafirine babasının yatağını verdi. Uyandıklarında karınları iyice acıkmıştı.

İnuk :

«Eğer tüfeğin varsa» dedi. «Ayıbalığı avlıyalım. Bu çocuk onların hava deliklerinin nerede olduğunu bilir evde bir zıpkından başka bir şey yok.»

Öğretmenin uçakta iyi bir tüfeği vardı.

Dışarı çıktılar. Uçağın yanına vardıklarında çocuk elleriyle her tarafını iyice yakaladı. Artık canlı olmadığına iyice inanmıştı.

Tekrar kulübeye döndüler. Fırtınanın biraz daha yavaşlamasını bekliyorlardı. Artık yalnız değildi. Tatlı tatlı konuşuyorlardı. Bir ara öğretmen,

«İnuk» dedi. «Giderken seni de kardeşini de alıp köye götüreceğim.»

Çocuk oturduğu yerde derin düşüncelere dalmıştı. Bu köy neredeydi? Okul neydi? Öğretmen, çocuklara her türlü bilginin öğretildiği bir yer olduğunu söylemişti ama kendisi bir insana gerekli her şeyi biliyordu. Balık avlama, fok balığı yakalama, hayvanların derilerini yüzme, kar kulübesini onarma gibi şeyler çok iyi gelirdi elinden.

Az sonra fırtına biraz hafifledi.

Çocuk öğretmenin önüne düştü göz alabildiğine uzanan beyazlıkta ilerlemeğe başladılar. Bir ara durdu:

«Fok balıkları nefes almak için buradan başlarını çıkarırlar» dedi. «Yalnız konuşmadan kaçarlar. Şimdi ben onları dışarı çıkarırım.»

Çocuk fok balıkları gibi bağırıyordu.

Az sonra bir fok balığı parlak başını delikten çıkardı. Çocuk kollarını hızla oynatmağa başladı. Hayvan meraklanmıştı. İyice sudan çıktı. Bu sırada öğretmen de nişan aldı.

İkisi birlikte hayvanın derisini yüzüp eve getirdiler.

Çocuk etin en iyi tarafını kesip iki kardeş karınlarını doyururlarken öğretmen çocuğa çok garip gelen bir işle uğraşıyordu. Kestiği et parçasını, lâmbanın alevine tutarak yakıyordu. Halbuki İnuk fok etini daima çiğ kanlı kanlı yerdi.

Epeyce bir süre sonra hava açtı. Öğretmen çocuğa belki de köyde annesinden babasından haber alabileceklerini söyleyince o da uçağa binmeğe razı oldu.

Köye vardıklarında on onbeş kadar eskimo uçağın başına üşüştü. Bunlar kürklü elbiseler giymiş, şişman kimselerdi İnuk ömründe hiç bu kadar çok insanı bir arada görmemişti.

Küçük İnuk şaşırıp kalmıştı. Kardeşini sımsıkı bağrına basmıştı

Birden, bir adam kalabalığı yararak ortaya çıktı.

«İnuk, Jok-Jok» diye ileri atıldı.

Anne, baba burunlarını yavrularınkine sürüp kucaklaştılar.

Heyecanı biraz yatışınca, İnuk,

«Peki, ama» dedi. «Niye eve dönmediniz?»

«Gelirken birdenbire bir yıldırım düştü. Buz boydan boya yarıldı. Köpekler, ayı eti dolu kızak hepsi aşağı düştü. Canımızı güç kurtardık. Yolumuzu da kaybettik. O fırtınada günlerce yürüdük. Nihayet bu köye vardık. Bu iyi yürekli insanlar bize baktılar. Yeni bir kızak yaptılar. Artık bugün yola çıkıyorduk.

Çocuk,

«Demek» dedi. «O kocaman ayıyı vurdunuz.»

Anne,

«Ya ya! dedi. «Ama her şeyimizi kaybettik şimdi.»

Öğretmen,

«Üzülmeyin» dedi. Tanrı elinizden gidenlerden kat kat üstün bir şey vermiş size. İşte bu çocuk. Onu kulübede buzlar arasında tek başına buldum. Tuttuğu ba-

(Devamı S. 50 de)

Doğan Kardeş YAYINLARI

Öğretici, meraklı kitaplar:

- Eşyaların Hikâyesi ..... 300 Kuruş
- Işığın Hikâyesi ..... 200 »
- Saatin Hikâyesi ..... 250 »
- Fen ve Tabiat Ansiklopedisi ..... 2000 »

★

Heyecanlı romanlar:

- Kırmızı Saçlı Çocuk ..... 500 »

★

Ciltli, hediyelik kitaplar:

- Halime
- Hayvan Hikâyeleri
- Dünyanın Dört Bucağından Dostlar
- Allah Rahatlık Versin
- Wilhelm Tell
- Gökten Üç Elma Düştü
- Binbir Gece Masalları
- Tabiat Ana Anlatıyor
- Keşifler ve İcatlar Ansiklopedisi
- Bufalo Bill.

Bez ciltli, iyi kâğıtlı, renkli kapaklı bu kitapların her biri onar liradır.
Ödemeli olarak (P. K. 1146 - İstanbul) adresine sipariş edebilirsiniz.

★

Yeni Çıkan Kitaplarımız:

- Leylek Dede ..... 400 Kuruş
- Küçük Lord ..... 400 »
- Gri Şapkalı Adam ..... 300 »
- Yaşanmış Hikâyeler ..... 300 »
- Yazının Hikâyesi ..... 300 »
- Duygulu Dostlar ..... 1000 »
- Gümüş Kanat ..... 1000 »
- Çocuklar İçin Görgü ... 350 »

Siyatik ve Twist

OĞLUM arkadaşları ile beraber Asuman'ın yaş gününe gitmek için müsaade istedi, güldüm:

— Haberim var Hasan, akşama yemeğe bizleri de çağırdılar, orada buluşuruz, şimdiden hepinize iyi eğlenceler. Neşe içinde Levent'in yolunu tuttular. Biz de üç dört saat sonra Asumanlara gittik, yemekte 8-10 aile idik, çocuklar salona geçtiler, büyükler tatlı bir sohbete daldık, daldık ama, yan odadan gelen müzik, kahkaha seslerine kulak kabartmamazlık edemedik. Bu halimiz ev sahibinin dikkatini çekmiş olacak ki,

— Çocuklar Twist denen dansı yapıyorlar, sıkılmazsanız salona geçip seyredelim, diye bir teklif yapınca, çocukların odasına geçtik. En küçükleri 12-13 yaşında olan 7-8 çift, kendilerini müziğe kaptırmışlar durmadan tepiniyorlardı, evet evet yalnız tepinmekle kalmıyor, vücutlarının her tarafını kırıyor, kımıldatıyor, kan ter içinde kalıyorlardı. Ne bitmez tükenmez şey bu yaptıkları Twist. Doğrusu doktor gözü ile iyi karşılamadım, bir kere yorucu, sonra vücudun bütün yükü bel kemiği diz eklemleri üzerinde. Gençleri bir saat kadar seyrettim ve eve döndük. Ertesi sabah yaş gününde tanıştığım Ahmet bey telefonda beni aradı ve hastalanan oğlunun muayenesi için evine çağırdı, giyindim gittim, hasta olan delikanlıyı yatağında inler buldum, elini, ayağını kımıldatamıyor, sağdan sola dönemiyordu. Muayenemi yaptım, ilâçlarını verdim biraz ağrılarını dindirdim ve:

«Akşam kaç saat Twist yaptın oğlum» diye sordum,

— Durmadan, dinlenmeden iki saat doktor amca.

— Yorulmadın mı?

— Hiç hissetmedim.

— Bu siyatalji, bel bacaklarının ağrısı, senin sevip de, kanamadığın Twist denen dansın eseri. Siz gençlerin çoğu nedense her şeyin kararını bulamıyorsunuz. Şimdi en azından 7-8 gün yatakta kalacak, derslerinden, okulundan olacaksın.

— Neden? Hemen geçmez mi?

— Neden olacak, bel kemiği fıkralarını zedelemişsin, saatlerce dans etmiş, vücudunun hertarafını sarsmışsın. Bel kemiği öyle fazla kuvvet sarfetmeğe gelmez, hele sizlerinki gibi körpe vücutlarda çabuk hırpalanır. Twist denen dansta en çok örselenen yer, kemiğin iki halkası arasındaki kıkırdaktır. O yerinden oynayınca, komşu sinirleri zedeler, sende de siyatik sinir zorlanmış, ağrı, sızı hep bu sinirin yüzünden. Böyle öne arkaya, yana hele dizleri kırmadan eğilme daima tehlike yaratır. bel kemiği halkalarından birinin oynamasına yol açar.

— Şimdi ne yapacağız?

— Evvelâ, sert, somyasız yatakta istirahat edecek verdiğim ilâçlarla iyileşmeğe bakacaksın.

— Aman bir daha deli gibi saatlerce Twist yapmam.

— Dans et, yavrum ama her şeyin kararını bil, çoğun zarar olduğunu unutma.

Dr. Kâmran Şenel

BİLMECE BULMACA...

ORMANDA KAYBOLDUNUZ

3	2	4	2	8	4	4	8	5
2	8	1	7	8	6	7	6	4
6	5	6	4	6	1	2	9	6
6	1	3	5	8	3	2	4	5
4	9	8	4	☆	4	8	7	6
8	2	7	1	9	8	9	2	6
5	2	2	8	5	8	4	7	4
1	4	3	9	2	6	2	5	4
7	6	2	2	6	9	8	6	3

İçinde yıldız bulunan kare, bu muntazam şekilli ormanda, kaybolduğunuz yeri gösteriyor. Sadece çift sayıları takip ederek ormanda çıkma yolunu size biz gösterelim. Yıldız'ın üstündeki 8 den başlıyarak 6-4-6-8-4 yolunu takip ederseniz ormandan kurtulursunuz. Acaba siz kendi kendinize bu defada tek sayılardan giderek ormandan dışarı çıkabilir misiniz? Aşağı, yukarı, sağa, sola veya çaprazlama hareket edebilirsiniz.

★

Cevap: 3, 1, 7, 9, 5

HANGİ YOLDAN

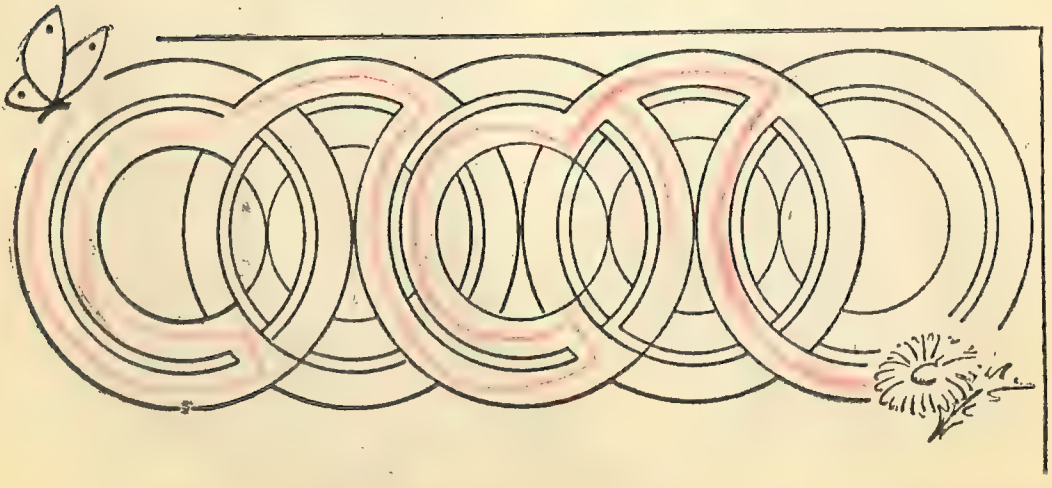

Kelebek kardeşi, çiçeğe ulaştıracak en kestirme yolu görebildiniz mi?

Sığırcık Kuşunun marifeti

MEMO, bitişiklerindeki bahçeli eve kimlerin taşınacağını çok merak ediyordu. Okul tatil olduğundan beri arkadaşlarından uzak kaldığı için çok canı sıkılıyor, kendi kendine: «Keşke şu yanımızdaki yeni eve taşınanların benim yaşımda bir çocuğu olsa da bol bol oynasak» diye dua ediyordu. Nihayet günün birinde bitişik evi temizlemeğe birkaç kadın geldi. Bütün gün camlar silindi, taşlar oğuldu, yerler cilâlandı ve ertesi sabah da evin önüne kocaman bir kamyon yanaştı. Hamallar ardına kadar açık duran kapılardan içeriye bir sürü eşya taşıdılar, odalara yerleştirdiler. Memo komşu evde olup bitenleri bahçeden ilgiyle gözlüyor, sabırsızlıkla evin yeni sahiplerini bekliyordu.

Kamyon ve hamallar çekilip gittikten sonra, bitişik evin kapısında bir otomobil durdu ve Memo kalbi heyecan ve sevinçle çarparak arkada iki kadının arasında, kendi yaşlarında sarışın bir oğlan çocuğunun oturmakta olduğunu gördü. Onlar evlerine doğru yürürlerken Memo da annesine mutlu haberi ulaştırdı.

«Anne, yeni komşularımızın benim gibi bir çocukları var. Artık hiç canım sıkılmıyacak demektir. Bütün gün onunla neler oynıyacağız neler...»

Anne: «Oh, gözün aydın, buna ben de sevindim.» dedi. «Haydi git de yeni arkadaşına kendini tanıt, ona (hoş geldin) de.»

Memo tekrar bahçeye çıktığında, sarışın oğlanın, yeni evlerinin bir odasından bir odasına koştuğunu, kâh bir pencereden, kâh ötekinden etrafı seyrettiğini gördü. Bir aralık ikisi gözgöze geldiler ve birbirlerini süzdüler, fakat sonra herbiri aynı anda kıpkırmızı kesilip başlarını öte yana çevirdiler ve içeriye kaçtılar. Memo kendi kendine:

«Ne soğuk şey!» diye söylendi. «Ne olurdu sanki, bana (Hey arkadaş adın ne senin, gel de beraber oynayalım!) diye seslenseydi?» Böyle derken, kendisinin de aynı şeyi yapabileceği aklına geldi ama, tabiî suç yüklenmeyi kim ister?...

Az sonra Memo oyuncak dolabından yelkenli gemisini çıkardı ve bahçedeki havuzda yüzdürmeğe koyuldu. Komşu evin geniş balkonunda da sarışın oğlan bisikleti ile bir aşağı bir yukarı dolaşıyordu. Memo gözucu ile, belli etmeden onu izliyor, içinden:

«Ne de güzel bisikleti var! Ne olurdu sanki biraz bana verse de ben de gezsem. O da isterse havuzda yelkenlimi yüzdürebilir. Ama besbelli bu çocuk bencilin biri. Bana gösteriş yapmak istiyor.» diye düşündü. Bitişik eve gene şöyle bir göz attı ve komşu oğlanın bakışlarile karşılaştı. Besbelli o da havuzda yelkenli ile oynamağa can atıyor, fakat bir türlü çekingenliğini yenip Memoya yanaşamıyordu.

Böylece gün geçti, akşam oldu ve çocuklar evlerine girdiler. Memo hayatından hiç te memnun değildi. Yatağına yatınca annesini çağırdı ve:

«Ne olur anne, yarın yeni komşulara (Hoşgeldiniz) demeye gidelim. Beni o sarışın çocukla tanıştır, benimle oynamasını söyle. Ben bir türlü kendim gidip onunla arkadaşlık kuramıyorum.»

Anne: «Aaa, öyle şey olur mu?» diye çıkıştı. «Daha komşular evlerine yerleşmediler, bir sürü işleri vardır, ben nasıl onlara giderim? Onları işlerinden alıkoymak doğru olmaz. Birkaç gün sonra onları ziyaret edeceğim tabiî. Ama sen şimdiden o çocukla arkadaşlık kurabilir, oynayabilirsin. Hem artık sen büyüdün, böyle şeyleri kendin başarmalisin.»

Memo o gece, bu işi nasıl becereceğini düşünerek uykuya daldı. Ertesi günü, bu

(Devamı S. 49 da)

Duygulu küçük ördek

Çeviren: Neclâ SEYHUN

O sabah Dodu, küçük evin yanına yığılmış odunlara bakıyor ve kendi kendine: «Bu kış çiftliğin mutfağı sıcak olacak.» diye düşünüyordu. Dikkatini hafif bir çıtırtı çekti. Odun yığınlarının altına biri saklanmış olmalıydı. Yığının etrafını şöyle bir dolaşıp baktı. Amcalarından biri, parlak mavimtrak tüylü çok güzel bir ördek olan amca, odunların arkasına gizlenmiş duruyordu.

— Ne yapıyorsunuz orada, amca? diye sordu.

— Hışşt, gürültü etme küçük. Yerimi belli edeceksin. Beni yemek istiyorlar, artık yenilecek yaşa geldim. Fevkalâde bir yemek olurum ben. Yüzüme niye öyle şaşkın şaşkın bakıyorsun?

— Sizi yemek mi? Onlar sizi yemek mi istiyorlar? İyi ama, «Onlar» kim?

— Çiftçi ile karısı tabii Başka kim olacak? Yemeğe herhalde misafirleri vardır. Ömrümüzün ergeç bir tencere içinde sona ereceğini bilmiyor muydun yoksa?

— Hepimizin mi Yani benim de mi amcacığım?

— Senin de tabii. Bir zaman sonra sen de onların tabiri ile tam yenecek hale geleceksin.

— Ama bu anlattıklarınız hiç de eğlenceli şeyler değil amcacığım. Beni ağlatacaksınız. Peki nerden bildiniz sizi yemek istediklerini?

— Çiftçi kadının: «pazara iyi bir ördek yiyeceğiz» dediğini duydum. Geçen gün de nasıl muayene edildiğimi hatırlayınca, beni kesmek istediklerini anladım ve kaçıp buraya saklandım. Bugün kızartılmak istemiyorum, anlıyor musun?

Ördek yavrusu, amcasını saklı olduğu yerde bırakarak uzaklaştı. Günün birinde kendisinin de başına gelecek olanı düşünüyor, kalbi korku ile çarpıyordu. Nihayet buna dayanamayıp oradan kaçmaya karar verdi. Bütün gün yerinde duramadan gezinip durdu. Annesine çektireceği üzüntüyü düşündükçe vicdan azabı çekiyordu. Sonra akşam olurken çiftçi kadın kümes hayvanlarını toplayıp kapamadan başını alıp yola düştü.

Belki uzaklarda, ormanın büyük ağaçlarının ötesinde kendisini kabul edecek bir ev bulabilir, orada sakin yaşardı. Çünkü Dodu, ördeklerin her yerde yeneceklerine inanmak istemiyordu.

O pek iyi tanıdığı, çayırla çevrili gölü geçti. Çok zaman ailece beraber gelip yüzdükleri bu sevimli yeri gece, mânasız, siyah bir çukur haline getirmişti.

Dodu, ormana girince korkmaya başladı. Geriye dönerek, şimdi herhalde kendisini çağırıp, ağlamakta olan annesinin yanına sığınmayı ne kadar isterdi. Ama amcanın sözleri hâlâ kulaklarında çınlıyordu: «Kızarmış, etrafı salgamlarla süslenmiş...» Yoluna devam etti. Kayboldu. Uzun zaman yol aradı. Artık bu fena ormandan hiç çıkamıyacak, ağaçlar arasında ömrü boyunca mahpus kalacaktı.

Dodu birden uzaklarda titreyen bir ışık gördü. Ona doğru yürüdü. Bazan ışığı gözden kaybediyor. Kalbi korku ile çarpıyor, sonra ışık bir yıldız gibi yeniden parlamaya başlıyor. Aşağıda ağaçların arasından gene öyle, sanki onu çağırıyormuş gibi ışıldıyordu.

En sonunda, kendisini, tüyleri yer yer dökülmüş, vücudu yaralanmış olarak bir evin önünde buldu. Orada kalmak istedi.

Gagası ile korka korka kapıya vurdu. Kapı açıldı. Tatlı bir ses :

— Bu ne acayip küçük hayvancık, diye mırıldandı.

Dodu zayıf bir sesle «gak, gak» dedi.

— Küçük bir ördek! Çabuk içeriye gir benim küçük ördeğim. Titreme öyle. Sana kötülük yapacak değilim. Başından geçenleri anlatmak istemez misin? Konuş.Ben senin dilinden anlarım. Söyle bana, gecenin bu saatinde seni buraya hangi rüzgâr attı?

Küçük Dodu karşısındaki güzel kadına baktı. Ne nazik, ne kadar tatlı idi. Herhalde ördek yemezdi. Bütün derdini ona açtı. Güzel kadın küçüğü dikkatle dinledi. Ama hikâyesi bitince onu aldatmak için yalan söylemedi.

— Evet küçüğüm, dedi. Amcanın hakkı var. Kaçmakla yenmekten kurtulamazsın. Nereye gitsen, insanlar seni yemek isteyecekler. Sana yardım edebilmeyi pek isterdim. Evvelâ ben de sana küçük bir itirafta bulunayım; Ben ormandan hiç çıkmadan, bu ıssız evde yaşayan bir periyim. Ama bazı şeylere gücüm yeter. Etrafımdakilere iyilik etmek isterim. İster misin sende de bir değişiklik yapayım? Hep ördek olarak kalacaksın ama, kimse seni artık yemeği düşünmeyecek. Madem ki yenilmekten bu kadar korkuyorsun.

Sonra bir saniye düşündü.

— Şekerden, çukulatadan ördek olsaydın, çocuklar seni hemen yerlerdi.

— Ah, hayır. Hele onu hiç istemem.

— Oyuncak ördek olmak ister misin? Banyonun içinde yüzerdin. Kauçuktan karnına basılınca öterdin. Sonra bir oyuncak sepetinin içinde rahatça ihtiyarlardın. Ama dur, bir başka fikrim var. Seni tahta ördek yapsam nasıl olur? Avcılar yabani ördekleri çekmek için seni bir göle yerleştirirler. Sen de o gölün içinde akşama kadar yüzer durursun. Çünkü insanlar yabani ördek etine bayılırlar. Av mevsimi tüfeklerini alıp ava çıkarlar. Tahta ördek olmak için biraz cesur olmak yeter. Bu canlı bir iştir. Çünkü kardeşlerine yalnız onların

(Devamı S. 50 de)

SIĞIRCIK KUŞUNUN MARİFETİ

(Baştarafı S. 47 de)

hevesle erkenden bahçeye çıktı. Sarışın oğlan da balkondaydı. Fakat nedense gene gözgöze gelince birbirlerini görmemiş gibi yaparak kendi oyunlarına daldılar. Memo kum havuzunda bir şehir kurmağa çalışırken, sarışın oğlan da bir kutudan çıkardığı oyuncakları balkonun bir köşesine dizmeğe koyuldu.

Birden, her iki evin arasında bulunan narin kavak ağacına bir sığırcık kuşu kondu. Kanatlarını bir - iki çırptıktan sonra parlak gözlerile etrafına bakındı ve gagasını havaya dikerek ötü. Bu ötüş tıpkı bir ıslık sesine benziyordu. Hem Memo, hem sarı oğlan aynı anda ıslığın geldiği yöne bakıp gözgöze geldiler. Herbiri ötekinin kendisine ıslık çaldığını zannetmişti. Karşı taraftan atılmış olan bu ilk dostça adımı cevapsız bırakmamak için ikisi de bir ağızdan sevinç ve hevesle:

«Günaydın» diye bağırdılar. Sonra, iki evin arasındaki çitin yanına gelerek birbirlerine kendilerini tanıttılar:

«Benim adım Memo...» - «Benimki Ali...» - «Gelsene beraber oynayalım.» «Dur önce annemden izin alayım. Şimdi gelirim. Hem bisikletimi de getiririm.»

Çok geçmeden iki oğlan neş'e içinde gülüyor, birbirlerine türlü şeyler anlatıyor, yeni yeni oyunlar deniyorlardı. Bir aralık Ali:

«Ne iyi ettin de bu sabah bana ıslık çaldın, Memo!» dedi «Yoksa ben kendiliğimden gelip seninle arkadaşlık kuramazdım.»

Memo bu sözlere şaşırmıştı.

«Aaa, ben sana ıslık çalmadım ki. Sen çaldın. Ben de zaten senin bana bir yakınlık göstermeni bekliyordum. Bunun üzerine hemen selâm verdim.»

Bu sefer şaşmak sırası Alideydi. Her ikisi de bu konuda tartışmağa başladılar. Birden çok yakınlardan gene bir ıslık sesi duyuldu. İki arkadaş sesin geldiği yöne baktıklarında bilmecenin çözümünü buldular:

Sarı gagalı, parlak kara tüylü bir Sığırcık kuşu kavak ağacında yuva kuruyordu...

BİR NİSAN ŞAKASI

(Baştarafı S. 36 da)

bir demetine Gül'ün ne kadar sevindiğini sen de görürsün. Eğer gerçekten vermeme izin verirsen tabiî.

Ahmet bey başını iki yana sallıyarak:

«Bu ne biçim söz» dedi. «Mehmet'in hediyesini vermene ne diye engel olayım. Üstelik kızımın ne kadar memnun olacağını da biliyorum.»

Anne merdivenleri ikişer ikişer çıkarak odaya girdi. Baba da kapıda duruyordu.

«Bak Gül» dedi. «Mehmet sana sürprizli bir hediye getirmiş. Kocaman bir demet. Pisi pisi otuyla kedi kuyruğu.» Kız yattığı yerden doğrularak:

«Pisi pisi otları çok hoşuma gider ama, kedi kuyruğu diye bir bitki olduğunu bilmiyordum» dedi. «Hem sonra bunun neresi Nisan şakası anlıyamadım. Sürpriz neresinde bunun?»

Annenin elindeki kesekâğıdı oynayıp duruyor, çiçekler de durmadan sallanıyordu. Anne usulca demeti yorganın üstüne bıraktı. Hafif, tatlı bir ses duyuldu.

«Miyav, miyav, miyav!»

Arkasından da kâğıdın içinden sürüne sürüne bembeyaz, upuzun tüylü minik bir kedi çıktı.

Anne sevinçle, bağırdı:

«Nisan biiir! Nisan biiir!»

Bir yandan da göz ucuyla babanın bu şakaya ne diyeceğine bakıyordu.

Ahmet bey ilkin afalladı. Hiç böyle bir şey beklemiyordu. Fakat kızın yüzündeki mutluluğu görünce o da kahkahalar atmağa başladı.

«Gül, yavrum» dedi. «Baban artık ihtiyarlamış. Baksana bacak kadar çocuk, ona güzel bir Nisan şakası yaptı. Kesekâğıdının içinden bir kedi çıkacağı aklımın ucundan bile geçmemişti, doğrusu!»

★

İPEKTÜYLE BONCUKGÖZ

(Baştarafı S. 30 da)

beline var kuvvetiyle elindeki sopayı indirdi. Boncukgöz korkudan titreyerek sinmiş olduğu çuvalın arkasından karısının cansız bir halde yere serildiğini görünce hıçkıra hıçkıra ağlamamak için kendini zor tuttu.

Biraz sonra bakkal, duvardaki budak deliğini sıvamış, ardiyeyi kilitlemiş, ağır ağır merdivenleri çıkıyordu. Yeniden karanlığa ve sessizliğe gömülen ardiyenin bir köşesine büzülmüş olan Boncukgöz, hırsına ve açgözlülüğüne kurban giden karısının yasını tutuyordu.

★

UÇAN KIZAK

(Baştarafı S. 42 de)

lıkla kardeşini besliyordu. Herşey elinden geliyor. Fok avında görecektiniz onu... Onunla ne kadar öğünseniz azdır.

İnuk gülerek bir öğretmene bir de annesine babasına bakıyordu:

«Öğretmenin uçan kızağı var» dedi. «Bizim kulübeyi tekrar ziyarete gelecek. Kimbilir belki de günün birinde bu çocuğun da öğretmeni olur.»

MERAKLI ÇOCUKLAR

(Baştarafı S. 38 de)

Ahmet,

«Peki» dedi, «Güneş nerede?»

Ali hemen cevaplandırdı:

«Daha gelmemiş.»

«Yok, yok» dedi anne. «Orada, bulutların ardında. Işığını görmüyor musunuz?»

Oktay sabırsızlıkla,

«Ben ışık filân görmüyorum» dedi.

«Peki ne görüyorsun.»

«Gölü.»

«Başka»

«Çimenleri, kuşları, ağaçları, bahçedeki salıncağı, karşı evin bacasından çıkan dumanı.»

Anne,

«Ben de sizleri görüyorum, yavrularım,» dedi. «Hepimiz etrafımızdaki şeyleri seçebiliyoruz. Çünkü güneş ortalığı aydınlatıyor. Az sonra bulutlar çekilince kendisini de göreceğiz. Kimbilir belki de dünkü gibi bir ışın daha gönderir bize.»

Gülen OKTAY

★

DUYGULU KÜÇÜK ÖRDEK

(Baştarafı S. 48 de)

anlıyabileceği işaretlerle tehlikeyi haber vereceksin. Tahta ördek olmak ister misin?

Dodu, sevinç içinde tahta ördek olmayı kabul etti.

★

Küçük Dodu'yu bir gölün kenarına bırakılmış buldum. Suyun içinde çok, çok uzun zaman kalmaktan boyaları silinmişti. Onu eve götürüp, yeniden boyadım.

Küçük ördeği şimdi evimde görebilirsiniz. Etrafta olup bitenleri hiç kaçırmadan görebileceği bir dolabın üzerinde duruyor.

Yalnız masaya kızarmış ördek geldiği zaman yuvarlacık, küçük siyah gözlerinde yaşların parladığını görmekten korkarak başını yavaşça duvara doğru çeviriveriyorum.

MEMO DAYI

Evlât, bu hayli güç bir şey ama tabii ben dayanırım.
SAĞLIK MERKEZİ
AKY!
Doktor, benim kadar cesuruna hiç rastladınız mı?
Şimdi de sanki bir şey olmamış gibi neşeli görünelim.
Dikkatsiz adam! Az daha yaralı koluma çarpacaktın!
Ertesi gün.
Evlât, bugün benim için en iyi yer yatak.
Öğle yemeğine, pilâv, börek, baklava isterim.
Hastalar kuvveti yiyecekten alır.
Yatmak da bir işe yaramıyor. Kalkıp biraz hava alayım.
İnsanın tedbirli olması gerekiyor.
DOKUN MAYIN
Tabii, dayıcığım, yalnız bir şey var...
Aşıyı öbür koluna vurmuşlardı da!

ALEV'le ATEŞ

ÇİZEN - MISTIK

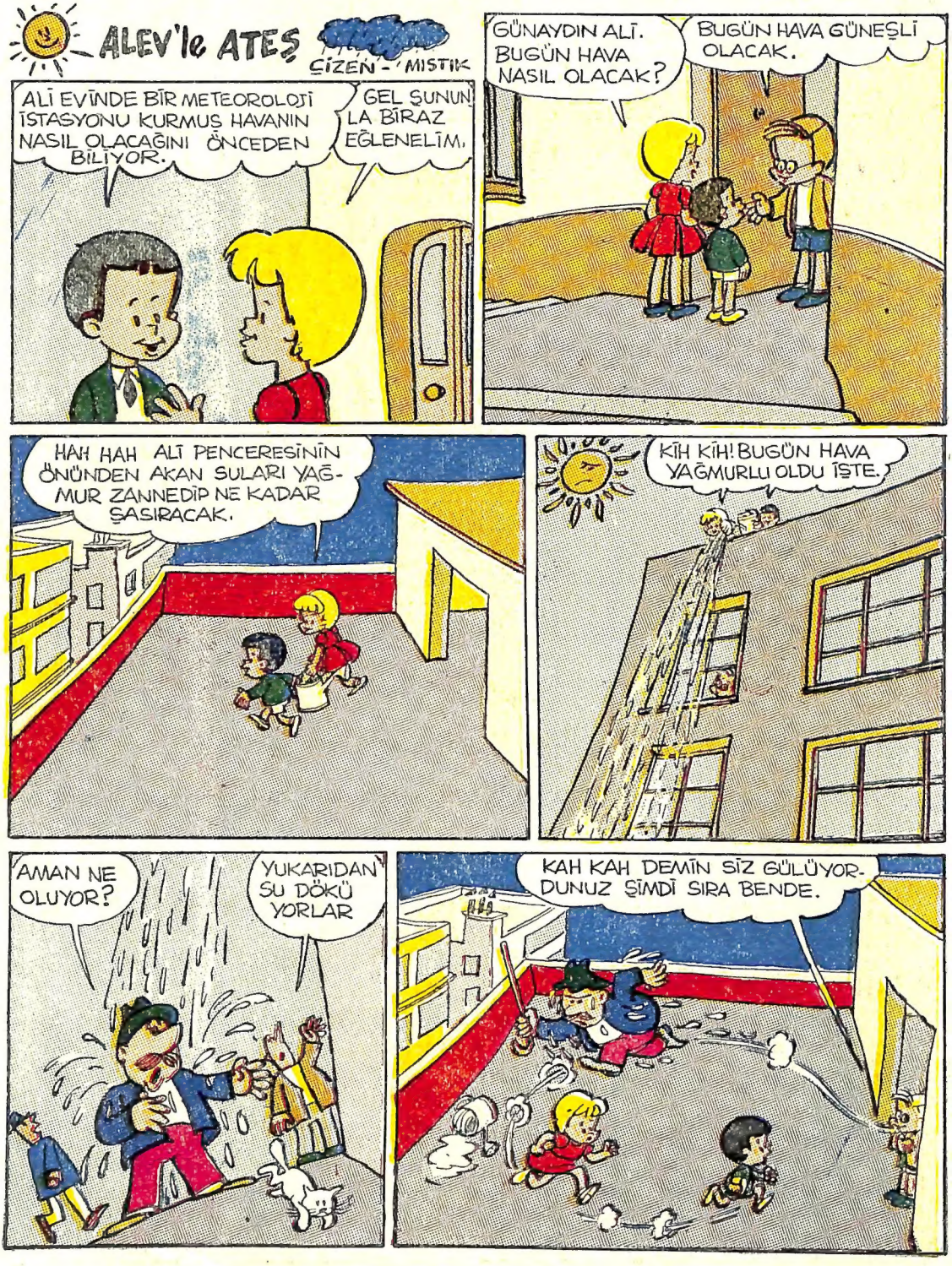

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.